

NATIONALE REDD+ STRATEGIE VAN SURINAME

Zorg voor het Bos en het Bos zorgt voor ons

WE ZIJN HET BOS

NATIONALE REDD+ STRATEGIE VAN SURINAME

GEPUBLICEERD DOOR:

Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname (NIMOS)
REDD+ Program Management Unit

Mr. Jagernath Lachmonstraat 100
Paramaribo, Suriname
Tel: +597 490044
Website: www.nimos.org
www.surinameredd.org

CITEER A.U.B. ALS VOLGT:

Regering van Suriname (2019). Nationale REDD+ Strategie van Suriname. Paramaribo, Suriname.

DANKWOORD:

De Nationale REDD+ Strategie van Suriname is ontwikkeld middels een inclusief en participatief proces dat gestart is met een nationale workshop in mei 2017 en dat voortgezet werd met stakeholder consultaties met overheidsinstanties, lokale gemeenschappen, de private sector, academici, het maatschappelijk middenveld enz. De auteurs wensen dank uit te brengen aan alle stakeholders die een bijdrage hebben geleverd aan dit nationaal bekrachtigd document, en we kijken uit naar de brede betrokkenheid bij de implementatie daarvan.

VOORWOORD

Zoals alle andere landen ervaart ook Suriname de nadelige gevolgen van klimaatverandering. Ons land heeft geen andere keus dan gepaste maatregelen te treffen teneinde de duurzame ontwikkelingsdoelen waaraan wij ons gecommitteerd hebben, te behalen. In het Nationaal Ontwikkelings Plan 2017-2021 is Milieu genoemd als één van de ontwikkelingspijlers en wordt derhalve bijzondere aandacht geschonken aan het vinden van het duurzame evenwicht tussen milieu en ontwikkeling.

Milieu en bossen worden in één adem genoemd als het gaat om klimaatverandering. Ons land is met 93% bos het meest bebost land ter wereld qua landoppervlakte. In november 2017, tijdens COP 23 in Bonn, heeft Suriname zich gecommitteerd aan het behoud van deze status, onder de voorwaarde dat de internationale gemeenschap financiële middelen, technologie en kennis beschikbaar stelt in duurzame partnerschappen. Als uitvloeisel hiervan heeft ons land het initiatief genomen om soortgelijke ontwikkelingslanden met een hoge bosbedekking en een lage ontbossingsgraad, in februari 2019 in Paramaribo bijeen te brengen teneinde een gezamenlijke strategie te bepalen zodat de bijdrage die deze landen aan mitigatie geleverd hebben, nog vóór het bestaan van de Rio conventies, in een evenwichtigere relatie gebracht kan worden met de toegang tot internationale klimaatfinanciering.

“We zijn het bos”. Dit is een slogan die in Suriname gebruikt wordt om onze status te beschrijven als het meest bebost land in de wereld. De verbondenheid met het bos maakt dat wij omzichtig moeten omgaan met deze rijkdom. De bossen van Suriname ondersteunen niet alleen het klimaat en de biodiversiteit in de hele wereld, doch voorzien ook in het levensonderhoud van de landgenoten die leven in en van het bos. Historisch gezien heeft Suriname een zeer laag percentage ontbossing en bosdegradatie. Echter is in de afgelopen jaren de druk op onze bossen toegenomen vanwege diverse productieactiviteiten. In het licht van deze veranderende situatie is het een uitdaging om de economische ontwikkeling van het land te versterken, terwijl ons bos behouden blijft.

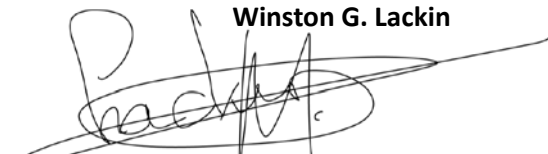
De oplossing van het grondenrechtenvraagstuk is een integraal deel van het duurzaam beheer van onze bossen. Hiertoe heeft de Surinaamse overheid reeds belangrijke stappen gezet om te komen tot een breed gedragen Surinaams model van wettelijke regelingen van deze grondenrechten, met in acht neming van de belangen en opvattingen van de inheemse gemeenschappen en de in stamverband levende volkeren, en consistent met het internationaal recht.

REDD+ beoogt vermindering van de uitstoot van broeikasgassen ten gevolge van ontbossing en bosdegradatie, alsook behoud, duurzaam beheer van bossen en het verhogen van de koolstofopslag in bossen. Zij wordt in het Nationaal Ontwikkelings Plan 2017-2021 van Suriname beschouwd als een instrument ter ondersteuning van onze duurzame ontwikkeling. De Nationale REDD+ Strategie zal dienen ter ondersteuning van de inspanningen van ons land om het meest bebost land in de wereld te blijven en daarvoor compensatie te ontvangen ten behoeve van een duurzame, inclusieve en gediversifieerde economie.

Een bijzonder woord van dank gaat uit naar alle personen die hebben bijgedragen aan de voorbereiding en totstandkoming van deze strategie en wij kijken uit naar verdere ondersteuning ten behoeve van een succesvolle implementatie hiervan.

Paramaribo, 30 oktober 2019

Winston G. Lackin

Ambassadeur voor het Milieu
Presidentieel Adviseur

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord.....	5
Inhoudsopgave.....	7
Lijst van acroniemen.....	8
1. Context.....	10
2. Visie, Missie en Strategische Lijnen.....	11
2.1 Visie en Missie.....	11
2.2 Strategische lijnen.....	11
Strategische lijn 1: Behoud van de status van een land met een hoge bosbedekking en een lage ontbossingsgraad en compensatie ontvangen voor investering in economische diversificatie	12
Beleid en Maatregelen.....	12
Strategische lijn 2: Duurzaam bosbeheer met deelname van alle belanghebbenden.....	17
Beleid en Maatregelen.....	18
Strategische lijn 3: Landgebruiksplanning.....	25
Beleid en Maatregelen.....	26
Strategische lijn 4: Bosbehoud en herbebossing, alsmede onderzoek en educatie om duurzame ontwikkeling te ondersteunen.....	34
Beleid en Maatregelen.....	34
3. Implementatieraamwerk voor REDD+.....	37
3.1. Institutionele Regelingen.....	37
3.2. Nationale benadering.....	39
3.3. Financieel raamwerk/strategie.....	39
3.4. Voordelenverdeling	39
3.5. Suriname REDD+ Register.....	40
3.6. Monitoring, Rapportage en Verificatie (MRV).....	40
3.7. Forest Reference Emission Level (FREL).....	41
3.8. Safeguards Information System (SIS).....	42
Bibliografie.....	43

LIJST VAN ACRONIEMEN

Afkorting	Uitleg
AAE	Asesoramiento Ambiental Estratégico; Strategic Environmental Advice
ASGM	Artisinal Small-scale Gold Mining, Artesanaal Kleinschalige Goudwinning
CCCD	Cross-Cutting Capacity Development
CELOS	Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek in Suriname
COP	Conference of Parties
DDFDB+	Background study for REDD+ in Suriname: Multi-perspective analysis of drivers of deforestation and forest degradation and barriers to REDD+ activities
EITI	Extractive Industries Transparency Initiative
ESIA	Environmental and Social Impact Assessment; Milieu- en Sociale Effecten Analyse
ESMF	Environmental and Social Management Framework; Milieu en Sociaal Management Raamwerk
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations
FCMU	Forest Cover Monitoring Unit
FCPF	Forest Carbon Partnership Facility
FPIC	Free, Prior and Informed Consent
FRL/FREL	Forest Reference Levels/Forest Reference Emission Levels
GHG	Greenhouse Gas; Broeikasgas
GIS	Geografisch Informatie Systeem
GLIS	Grondregistratie en Land Informatie Systeem
GMD	Geologisch Mijnbouwkundige Dienst
GPS	Global Positioning System
GRM	Grievance Redress Mechanism; Klachtenmechanisme
HFLD	High Forest cover Low Deforestation; hoge bosbedekking en lage ontbossingsgraad
HKV	Houtkap Vergunning
INDC	Intended Nationally Determined Contribution
ITPs	Indigenous and Tribal Peoples; Inheemse en Tribale Volkeren
LEO	Local Economic Development
LUP	Land Use Planning, Landgebruiksplanning
MD	Mijnbouw Decreet
MEA	Milieu Effecten Analyse
MI-GLIS	Management Instituut voor Grondregistratie en Land Informatie Systeem
MRV	Monitoring, Rapportage en Verificatie
NBAP	Nationaal Biodiversiteit Actieplan
NBS	Nationaal Biodiversiteit Strategie
NFMS	National Forest Monitoring System; Nationaal bosmonitoringssysteem
NGO	Niet gouvernementale organisatie
NH	Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen
NIMOS	Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname
NRTM	Near Real Time Monitoring
NS	Nationale REDD+ Strategie van Suriname
NTFPs	Non-Timber Forest Products; Bosbijproducten
OP 2017-2021	Nationaal Ontwikkelings Plan 2017-2021
PAMs	Policies and Measures; Beleid en Maatregelen
PLRs	Policies, Laws and Regulations; Beleidsmaatregelen, wet- en regelgeving

REDD+	Reducing Emissions from Deforestation and forest Degradation in developing countries; sustainable management of forests, conservation of forest carbon stocks and enhancement of forest carbon stocks. Verminderen van de uitstoot als gevolg van ontbossing en bosdegradatie; duurzaam bosbeheer, beschermen van bossen en toename van koolstofvoorraden in bossen.
RGB	Ministerie van Ruimtelijke ordening, Grond- en Bosbeheer
RIL	Reduced Impact Logging
RO	Ministerie van Regionale Ontwikkeling
R-PP	Readiness Preparation Proposal
SBB	Stichting voor Bosbeheer en Bostoezicht
SDGs	Sustainable Development Goals
SESA	Strategic Environmental and Social Assessment
SFM	Sustainable Forest Management
SIS	Safeguard Information System
UN Development	United Nations Development Programme (voorheen UNDP)
UNCBD	United Nations Convention on Biological Diversity
UNCCD	United Nations Convention to Combat Desertification
UNFCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change
VN	Verenigde Naties
WISE REDD+	Widening Informed Stakeholder Engagement for REDD+
WWF	World Wide Fund for Nature

1. CONTEXT

Tropische regenwouden zijn enorm belangrijk voor de duurzaamheid van onze planeet. De mens is dagelijks afhankelijk van de ecosysteemdiensten van tropische regenwouden. De Amazone in Zuid-Amerika is 's wereld's grootste tropisch bos en een welbekende biodiversiteitshotspot van mondiaal belang. Eén van de landen in het Amazonegebied is Suriname, een republiek met ongeveer 583,400 inwoners (ABS 2017), maar met 15.3 miljoen hectaren bos. Suriname's landoppervlak is voor 93% bedekt met bos (SBB 2018).

De visie, strategische lijnen, beleid en maatregelen die in deze Nationale REDD+ Strategie (NS) gepresenteerd worden, zijn het resultaat van een extensief consultatieproces en van een analyse van het sociaal, economisch, beleids- en juridisch raamwerk. Hiernaast zijn verschillende scenario's uitgevoerd ter ondersteuning van de ontwikkeling van de Strategie. Een gedetailleerde beschrijving van deze processen is opgenomen in de Achtergrondstudie voor de Nationale REDD+ Strategie van Suriname (AAE 2017), in het Strategic Environmental and Social Assessment (SESA) rapport en overige achtergronddocumenten.

De participatieve elementen van Suriname's SESA proces bestonden uit twee nationale workshops en een reeks gemeenschapsconsultaties. Tegen november 2017 was in het kader van het SESA proces contact gemaakt met meer dan 800 stakeholders met diverse achtergronden, waaronder de overheid, NGO's, de private sector, academici, organisaties uit het maatschappelijk middenveld, inheemse bevolkingsgroepen en leden van lokale gemeenschappen. De gemeenschapsconsultaties en surveys dekten alle tien (10) verschillende gemeenschappen die in de dichtbeboste gebieden van Suriname's binnenland leven, waarbij de opvattingen van meer dan 660 leden van lokale gemeenschappen verzameld werden. Culturele gevoeligheid en gendervraagstukken kregen speciale aandacht door alle participatieve elementen van Suriname's SESA heen.

De conclusies van de bevindingen van het SESA proces werden vertaald naar een reeks voorgestelde acties die opgenomen zijn in de SESA Action Matrix. Tijdens de ontwikkeling van de acties werd specifiek getracht om de geïdentificeerde gaps in de bestaande Beleidsmaatregelen en Wetgeving aan te pakken, ten einde mogelijke REDD+ risico's te vermijden of te minimaliseren en te beheren. Deze conclusies werden geïncorporeerd in de ontwikkeling van de Strategie en werden gebruikt tijdens de formulering van onderstaande Beleid en Maatregelen (PAM's), teneinde de risico's te verminderen en de voordelen te vergroten.

Nationale ontbossing wordt vanaf het jaar 2000 gemonitord door de Forest Cover Monitoring Unit (FCMU) binnen de Stichting voor Bosbeheer en Bostoezicht (SBB). Informatie van deze bron toont een ontbossing met een relatief hoge intensiteit in de Greenstone belt, en een toename van het ontbossingspercentage van 0.02% in de periode 2000-2009, tot 0.05% in de periode 2009-2015. De belangrijkste oorzaak van deze ontbossing is mijnbouw, met name goudmijnbouw, die verantwoordelijk is voor 73% van de totale ontbossing. Infrastructurele ontwikkeling, met rond 15% van de totale ontbossing, urbane ontwikkeling met 4% en landbouw met 3%, zijn ook geïdentificeerd als relevante oorzaken van deze ontbossing (GOS 2017).

Suriname heeft ruimtelijk expliciete scenario's uitgevoerd die gebruikt worden om de voorbereidingsfase te ondersteunen en de voorbereiding van deze Strategie te ondersteunen. Drie scenario's zijn ontwikkeld, historische trend (business as usual); geprojecteerde ontwikkeling; en ontwikkeling met REDD+. Voor de uitwerking van de scenario's zijn verschillende beleidsmaatregelen en plannen gebruikt, alsook het Beleid en de Maatregelen (PAM's) gepresenteerd in deze Strategie.

De resultaten van de scenario's maken het mogelijk meer dan 1,000 vierkante km bosgebieden te lokaliseren met een hoge zekerheid van ontbossing in de toekomst. Deze gebieden die beschreven worden in de achtergrond- en scenariodocumenten, zullen belangrijk zijn voor de implementatie van de PAM's gepresenteerd in deze Strategie.

2. VISIE, MISSIE EN STRATEGISCHE LIJNEN

2.1 Visie en Missie

De Overheid van Suriname en nationale stakeholders zijn de volgende visie en missie overeengekomen ten aanzien van de rol van bossen binnen Suriname's duurzame ontwikkeling:

Visie

“Het tropisch bos van Suriname blijft bijdragen aan de verbetering van de welvaart en het welzijn van huidige en komende generaties, waardoor het bos een aanzienlijke bijdrage kan blijven leveren aan de duurzame ontwikkeling van ons land en het wereldmilieu, en wij in aanmerking kunnen komen voor een adequate compensatie voor deze dienst aan de wereld”

Missie

“Het aangaan van langetermijn partnerschappen middels planning, wetenschappelijk onderzoek, effectief beheer van de beschermde gebieden en duurzaam bosbeheer met als resultaat efficiënt gebruik van natuurlijke hulpbronnen, waaronder het bos, ecosystemen en biodiversiteit”

2.2 Strategische Lijnen

De nationale strategie bestaat uit de volgende vier strategische lijnen en gerelateerde beleidslijnen:

Strategische lijn 1: Behoud van de status van een land met een hoge bosbedekking en een lage ontbossingsgraad en compensatie ontvangen voor investering in economische diversificatie

- 1.A Multilaterale en bilaterale onderhandelingen gericht op het ontvangen van financiële ondersteuning voor behoud van Suriname's bosbedekking
- 1.B Ondersteunen van bestaande, alternatieve en additionele duurzame bestaansmiddelen en diversificatie van de economie

Strategische lijn 2: Duurzaam bosbeheer met deelname van alle belanghebbenden

- 2.A Bevorderen van participatie van verschillende stakeholders
- 2.B Handhaving, controle en monitoring
- 2.C Bos- en milieu wet- en regelgeving
- 2.D Bevorderen van Sustainable Forest Management (SFM)

Strategische lijn 3: Landgebruiksplanning

- 3.A Grondbezit
- 3.B Landgebruiksplanning
- 3.C Bevorderen van duurzame methoden in andere sectoren van landgebruik
- 3.D Participatieve gemeenschapontwikkeling

Strategische lijn 4: Bosbehoud en herbosning, alsmede onderzoek en educatie om duurzame ontwikkeling te ondersteunen

- 4.A Beschermde gebieden
- 4.B Rehabilitatie van aangetaste en ontboste gebieden
- 4.C Wetenschappelijk onderzoek en educatie over bosbeheer

Elk van deze strategische lijnen en beleidsmaatregelen met hun gerelateerde maatregelen voor implementatie worden nader uitgelegd in de onderstaande hoofdstukken.

Strategische lijn 1: Behoud van de status van een land met een hoge bosbedekking en een lage ontbossingsgraad en compensatie ontvangen voor investering in economische diversificatie

Door middel van deze strategische lijn zal Suriname haar hoge bosbedekking, biodiversiteit en milieu behouden. Op 16 november 2017, tijdens de UNFCCC Conference of Parties 23, deed Suriname internationaal de committering om het huidige niveau van 93% aan bosbedekking te behouden, waarbij er gerekend wordt op technische en financiële ondersteuning van de internationale gemeenschap om deze ambitie te realiseren.

De verwachte compensatie voor deze milieudienst aan de wereld kan helpen om de transitie naar een gediversifieerde en veerkrachtige economie te bevorderen.

Van 12 – 14 februari 2019 werd in Paramaribo de “High Forest cover, Low Deforestation Conference on Climate Finance Mobilization” gehouden, georganiseerd door Suriname als gastland.

Motivering

Suriname is trots een land te zijn met een hoge bosbedekking, een rijke biodiversiteit en diverse culturen. Zoals hierboven aangegeven heeft Suriname zich gecommitteerd om dit pad als een land met een hoge bosbedekking en een lage ontbossingsgraad (High Forest cover and Low Deforestation, HFLD) voort te zetten, waarbij er gerekend wordt op technische en financiële ondersteuning van de internationale gemeenschap.

Strategische afstemming

Deze strategische lijn is in lijn met het Nationaal Ontwikkelings Plan (OP) 2017-2021 waarin is opgenomen *“De compensatie voor behoud van Suriname’s ongerept tropisch bos is onderdeel van het internationaal klimaatverandering programma, waaronder REDD+ is opgenomen, en draagt bij aan de groei en ontwikkeling middels een programmatische benadering voor behoud en waar nodig, herstel van het Surinaams bos”*. Het is ook in lijn met het Nationaal Biodiversiteitsplan waarin gesteld wordt *“Behoud van biodiversiteit en de belangrijke ecologische functies door een verantwoordelijke uitbreiding en duurzaam beheer van een netwerk van beschermde gebieden, wat representatief is voor de biologische diversiteit van de bossen in Suriname”*. Verder is het in lijn met de Readiness Preparation Proposal (R-PP) voor REDD+ (RvS 2013), die medevoordelen identificeert zoals het creëren van alternatieve bestaansmiddelen.

Beleid en Maatregelen

Beleidslijn 1.A: Multilaterale en bilaterale onderhandelingen gericht op financiële ondersteuning voor het behoud van Suriname’s bosbedekking

Suriname is één van de weinige landen die gecategoriseerd is als land met een hoge bosbedekking en een lage ontbossingsgraad (HFLD)¹. Met 93% bosbedekking en historisch minder dan 0.1% ontbossing per jaar (gemiddeld 0.05% per jaar in de periode 2000-2015) is Suriname het meest bebost land in de wereld qua landoppervlak. Onder de huidige en toekomstige situatie met betrekking tot klimaatverandering en instandhouding van de biodiversiteit, is het behoud van deze bossen in het belang van de wereld-gemeenschap. Suriname richt zich op het vertalen van dit mondiaal belang naar financieringsmogelijkheden om een transitie naar een lage koolstof ontwikkelingspad te ondersteunen, alsook als ondersteuning van de implementatie van de VN Sustainable Development Goals (SDG’s) van de Verenigde Naties (VN).

De afronding van de voorbereidingsfase van REDD+ is één van de eerste mijlpalen voor het verwezenlijken van zulke mogelijkheden. Echter zijn er andere parallelwegen die Suriname kan onderzoeken op zowel bilateraal als multilateraal niveau. Om een sterke case te ontwikkelen, zijn enkele van de stappen reeds bereikt, zoals deze doelen opnemen in het OP 2017-2021, en voortgang boeken in het vaststellen van een nationaal bosmonitoringssysteem, versterking van instituten en samenwerkingsplatforms en het creëren van dialoog tussen de overheid, gemeenschappen en het maatschappelijk middenveld.

¹HFLD landen zijn ontwikkelingslanden met meer dan 50% bosbedekking en een ontbossingspercentage van minder dan 0.22% per jaar.

Andere stappen zoals het tonen van een gedeelde committering onder verschillende politieke actoren, het hebben van een duidelijke gemeenschappelijke boodschap en een plan voor hoe deze boodschap internationaal te communiceren, moeten genomen worden.

Maatregel 1.A.1: Vaststellen hoe het gebruik van REDD+ financiële ondersteuning en activiteiten, inspanningen kan faciliteren om de overgang naar een gediversifieerde economie te stimuleren

Zoals vastgesteld in het OP 2017-2021, zal Suriname “werken aan het realiseren van de noodzakelijke diversificatie van onze economische basis, met gebruik van de vele mogelijkheden die onze natuur ons biedt, terwijl tegelijkertijd het milieu beschermd wordt” (RvS 2017: 31). De voorbereiding van een actieplan dat, in lijn met het OP, beschrijft hoe de REDD+ financiële middelen een transitie naar een gediversifieerde economie zal bevorderen waarbij een lage koolstof economie faciliterend zal werken bij de onderhandelingen van het land met geïnteresseerde donoren. Een analyse om de diversificatiemogelijkheden voor Suriname’s economie te identificeren, zal uitgevoerd worden middels een participatief proces, in samenwerking met het Ministerie van Financiën. Financiering zal gezocht worden om verschillende projecten te implementeren die de potentie hebben om de economie te transformeren voor een bosvriendelijke ontwikkeling.

Dit zal ondersteund worden door een goedgekeurd mechanisme ter verdeling van de voordelen, om te garanderen dat rekening gehouden wordt met waarborgen (safeguards) gerelateerd aan een redelijke en billijke verdeling van de voordelen.

Maatregel 1.A.2: Communicatie en branding van Suriname, nationaal en internationaal

De vorige maatregel (1.A.1) biedt de technische en politieke achtergrond die noodzakelijk is om potentiële financiële middelen toe te wijzen aan Suriname, gericht op ondersteuning van een transitie naar een gediversifieerd lage koolstof economie. Teneinde REDD+ gerelateerde financiering aan te vragen en te garanderen, moet dit plan gecommuniceerd worden aan potentiële bilaterale financieringspartners, ontwikkelingsbanken en andere gerelateerde actoren die interesse hebben in de koolstofmarkt, bossen en duurzaamheid.

Een communicatieplan dat met overeenstemming van belangrijke stakeholders ontwikkeld is, moet uitgevoerd worden op nationaal niveau, alsook internationaal. Branding van het land tijdens internationale conferenties en beurzen en via mediakanalen, zal uitgevoerd worden.

De internationale communicatie van dit plan vereist de betrokkenheid en coördinatie van verschillende overheidsactoren (o.a. Buitenlandse Zaken, Economie, Milieu, Toerisme, Financiën), om een consistente en eenduidige boodschap te leveren. Deze boodschap dient in afstemming met de verschillende belangrijke stakeholders te zijn geformuleerd en dient gebaseerd te zijn op kenmerken van Suriname die een sterke branding vertegenwoordigen (bijv. culturele diversiteit, het meest bebost land in de wereld, lage ontbossing).

Beleidslijn 1.B: Ondersteunen van bestaande, alternatieve en additionele duurzame bestaansmiddelen en diversificatie van de economie

Binnen het doel om de overkoepelende doelstelling in stand te houden, om gelijke ontwikkelingskansen te bieden aan alle burgers, is het belangrijk om de scheiding te overbruggen die ontstaan is tussen het kustgebied en het binnenland. Wat dit betreft kan het stimuleren en ondersteunen van alternatieve bestaansmiddelen in het binnenland bijdragen aan de sociale en economische ontwikkeling van het land. Deze doelstellingen zijn consistent met de noodzakelijke diversificatie van de economie, door de mogelijkheden te benutten die door de natuur geboden worden, terwijl het milieu tegelijkertijd beschermd wordt (RvS 2017).

REDD+ kan dit ontwikkelingsproces ondersteunen en kan beschouwd worden als een pilaar van een klimaatvriendelijke ontwikkelingsstrategie binnen een pad dat de sociale, economische en milieu prioriteiten en doelstellingen balanceert, en dat gebruikt kan worden als een planningsinstrument voor de duurzame ontwikkeling van het binnenland, binnen de geïntegreerde visie van haar ontwikkelingsproces (RvS 2013). Hiervoor moet het marktpotentieel van verschillende diversificatiemogelijkheden geanalyseerd worden.

De Local Economic Development (LEO) strategische benadering van het OP 2017 – 2021 is gericht op duurzame economische groei door middel van een verhoogde participatie en publieke en particuliere partnerschappen, versterking van de ontwikkelingscapaciteit van kleine, geïsoleerde gemeenschappen in het binnenland, waaronder kleine bedrijven, lokale administratieve organen en de netwerken van deze organisaties, ten behoeve van hun voortgang en ontwikkeling.

Enkele belangrijke overwegingen zijn geïdentificeerd tijdens het SESA proces, met betrekking tot ondersteuning van alternatieve middelen van bestaan in het binnenland. De meest gehoorde bezorgdheid heeft betrekking op toegang tot markten. Hoe minder toegankelijk dorpen zijn, hoe moeilijker het waarschijnlijk zal zijn om een duurzame markttoegang te creëren en zodoende inkomsten uit alternatieve bestaansmiddelen te garanderen. Bijvoorbeeld, indien de kosten van het transporteren van producten naar markten leiden tot niet-concurrerende prijzen, zal de PAM haar doelstellingen waarschijnlijk niet bereiken. De noodzaak om de belangen van jongeren te identificeren en specifiek gericht te zijn op jongeren met betrekking tot educatie en capaciteitsversterking over alternatieve middelen van bestaan is eveneens geïdentificeerd, daar er sprake is van bezorgdheden op veel gebieden in verband met het gebrek aan mogelijkheden voor jongeren om in hun dorpen te blijven, en een algemeen gebrek aan interesse en om traditionele activiteiten voort te zetten. De inkomsten en werkcondities van alternatieve bestaansmiddelen moet concurrerend zijn met de huidige bestaande bronnen van inkomsten, zoals goudwinning.

Indien ze succesvol zijn, kunnen de maatregelen die onder deze beleidslijn zijn opgenomen, de afhankelijkheid verminderen van leden van de lokale gemeenschappen van sociale bijstand van de overheid en leiden tot hun versterking, terwijl tegelijkertijd hun levensonderhoud verbeterd wordt. Er is ook een mogelijkheid om traditionele kennis en activiteiten te behouden via deze maatregelen. Wettelijke erkenning van de traditionele kennis zal hier belangrijk zijn om te garanderen dat de respectieve REDD+ waarborgen nageleefd worden. Voor meer informatie verwijzen wij naar de SESA conclusies en aanbevelingen in het SESA Rapport voor Suriname.

Maatregel 1.B.1: Promotie van bosbijproducten (NTFPs) gericht op het verschaffen van alternatieve middelen van bestaan aan van bos afhankelijke gemeenschappen

Bosbijproducten (Non-Timber Forest Products, NTFPs) zijn producten of diensten, anders dan hout, die geproduceerd worden in de bossen. Deze bestaan uit vruchten en noten, groenten, vis en wild, medicinale planten, hars, extracten en een variëteit van basten en vezels zoals bamboe, rotan en tal van andere palm- en grassoorten (CIFOR n/d). Het OP 2017-2021 omvat verhoging van de bijdrage van de productie van NTFP aan de nationale economie, onder de doelstellingen die gericht zijn op ontwikkeling van de Production Cluster of Forestry and Related Industry. Het OP stelt dat, naast het standaard voorzien in de middelen van bestaan van de gemeenschappen in het binnenland, NTFP ook in beperkte mate commercieel verhandeld worden. Momenteel is weinig betrouwbare informatie beschikbaar over de kwantiteit en waarde van deze verhandelbare producten, maar de verkoop van NTFP vormt een belangrijke bron van lokale inkomsten. Het potentieel van deze inkomstenbron zal nader geïdentificeerd worden. De inkomsten van de bewoners van het binnenland en van de overheid, en het welzijn van de burgers, kan ook aanzienlijk verbeterd worden door, onder andere, vergroting van de commerciële voorraden van duurzaam geoogste bosbijproducten. Het Plan stelt vast dat experimenten met NTFP, zoals krapa (*Carapa* sp.), maripa (*Atallea* sp.), sawari-noto en ingi-noto, positieve resultaten hebben opgeleverd. Pilot en operationele projecten worden ook uitgevoerd met bamboe, angelloze bijen en medicinale planten. Ten behoeve van de diversificatie van de nationale economie, zullen deze initiatieven verder ondersteund worden.

Voorgestelde acties voor de bevordering van NTFP zijn reeds opgenomen in de Readiness Preparation Proposal voor REDD+ (RvS 2013), en bestaan uit het creëren van marktvrage, ondersteuning van handels- en kleinbedrijfontwikkeling voor NTFP, incorporeren van deze activiteiten in werkprogramma's gericht op vrouwen en rurale gemeenschappen, het combineren van NTFP promotie met natuur- en ecotoerisme projecten en monitoring van vrijwillige overname van gebruiken en methoden door de private sector/particuliere ondernemingen.

Capaciteitsversterking, infrastructuur zoals marktplaatsen en opslagruimten, leningen voor uitbreiding van bedrijven en financiële ondersteuning aan de NTFP sector, is vereist.

Waar NTFP markten succesvol zijn ingesteld, kan het nodig zijn het gebruik van NTFP's te monitoren en uiteindelijk te reguleren, bijv. door middel van richtlijnen voor duurzame houtkap en gebruik van NTFP's, om uitputting te vermijden die lange termijn inkomenszekerheid kan bedreigen.

Maatregel 1.B.2: Promotie van natuur- en ecotoerisme gericht op het verschaffen van alternatieve middelen van bestaan aan van bos afhankelijke gemeenschappen en met het oog op diversificatie van de economie

Specifieke acties voor de bevordering van natuur- en ecotoerisme werden voorgesteld door de Readiness Preparation Proposal voor REDD+ (RvS 2013). Het voorstel omvatte training van lokale gemeenschappen en afstemming op stimuleringsprogramma's van de overheid; ordening en certificering van natuur- en ecotoerisme operators. Het verschaffen van alternatieve middelen van bestaan aan van bos afhankelijke gemeenschappen kan de druk en schade van ontbossing en bosdegradatie ten gevolge van niet duurzaam gebruik van boshulpbronnen verminderen. Het OP 2017-2021 geeft significante prioriteit aan wat zij Productiecluster Toerisme noemt, en legt nadruk op de natuurlijke en culturele bijdragen voor dit doeleinde, aan het land. Verscheidene concrete doelstellingen zijn gedefinieerd, waaronder de implementatie van het strategisch ontwikkelingsplan voor de Toerisme en Creatieve Industrie, regeling van nieuwe commerciële vluchtverbindingen, voorbereiding van een Toerisme Masterplan en instelling van een Toerisme Autoriteit Suriname.

Een overweging van bijzonder belang binnen de context van bevordering van toerisme, dat geïdentificeerd werd in het SESA proces, heeft betrekking op het feit dat toerisme, waarbij de bevordering succesvol is, waarschijnlijk zal leiden tot een verhoogde productiviteit in andere sectoren (bijv. dienstensector). Dit kan het levensonderhoud van de lokale bewoners ondersteunen maar kan ook negatieve gevolgen hebben, bijvoorbeeld verontreiniging door vast afval, geluidshinder, verhoogde vraag naar drinkwater, elektriciteit en beheer van afvalwater. Aangezien biodiversiteit, met name de aanwezigheid van belangrijke plant- en diersoorten voor toeristen, geïdentificeerd werd als een belangrijke aanwinst voor natuur- en ecotoerisme, en vanwege een waarschijnlijk verhoogde behoefte aan vis en vlees voor consumptie vanwege toerisme, zouden broedprogramma's overwogen kunnen worden om het vraagstuk van overexploitatie te compenseren. Monitoring van zulke mogelijke middellange tot lange termijn effecten van deze PAM kan helpen om problemen te identificeren die in een vroeg stadium ontstaan rond de duurzaamheid van natuur- en ecotoerisme, om vervolgens mogelijkheden te bekijken voor actie (zie ook SESA conclusies en aanbevelingen).

Maatregel 1.B.3: Verschaffen van alternatieve middelen van bestaan aan van bos afhankelijke gemeenschappen middels de bevordering van medicinale planten

Suriname's biodiversiteit bestaat uit een rijke diversiteit aan medicinale planten die onder de Inheemse en Tribale Volkeren (ITP's) bekend zijn en door hen gebruikt worden. De Readiness Preparation Proposal voor REDD+ (RvS 2013) stelt onder de voorgestelde strategie-opties: "Creëren van marktvraag en garanderen van ondersteuning in marketing en kleine ondernemingen ontwikkeling zullen belangrijk zijn voor het bereiken van duurzaamheid in het creëren van bestaansmiddelen gebaseerd op van het gebruik van producten op basis van medicinale planten". Het voorstel omvat het opnemen van deze activiteiten in werkprogramma's gefocust op vrouwen en rurale gemeenschappen, combineren van de bevordering van medicinale planten in natuur- en ecotoerisme projecten, en monitoring van de vrijwillige overname van gebruiken en methoden door de private sector/ondernemingen, met in acht neming van de bescherming van de intellectuele eigendomsrechten van Inheemse en Tribale Volkeren (zie ESMF paragraaf 5.9). Capaciteitsversterking is noodzakelijk voor gemeenschappen om medicinale plantproducten te produceren die voldoen aan de verkoopstandaarden, infrastructuur, zoals verwerkingsfaciliteiten, en financiële ondersteuning aan de sector.

Maatregel 1.B.4: Verschaffen van alternatieve middelen van bestaan aan van bos afhankelijke gemeenschappen middels de bevordering van agroforestry

Deze maatregel is gericht op verbetering van de duurzaamheid van kleine en zelfvoorzienende landbouw middels het bevorderen van efficiëntere grondbehoud en landbouw en agroforestry technieken; als gevolg hiervan, langere cultiveringsperioden bij traditionele landbouw middels kostgronden wat op zich een agroforestry systeem is. De maatregel is bedoeld om agroforestry te incorporeren in trainings- en voorlichtingsprogramma's voor van bos afhankelijke gemeenschappen en versterking/ontwikkeling van landbouw/agroforestry uitbreidingsprogramma's.

Verlenging van de cultiverings- en braaklandperioden vermindert op lange termijn het totaal landbouwgebied, daar cultivering gedurende langere perioden op hetzelfde stuk land plaatsvindt. Dit kan bereikt worden middels verbeterde landbouw- en grondbehoud praktijken, betere zaden en productievere variëteiten. Korte braaklandperioden resulteren in gronduitputting en degradatie, en uiteindelijk worden nieuwe gebieden in toegenomen frequenties opgekappt.

De bevordering van agroforestry systemen is een maatregel aangedragen door de Readiness Preparation Proposal voor REDD+ (RvS 2013), die verwacht dat op deze manier de druk van landbouw op bossen verminderd kan worden, terwijl een alternatief middel van bestaan verschaft wordt aan de van bos afhankelijke gemeenschappen.

Tijdens het SESA proces hebben leden van de lokale gemeenschappen herhaaldelijk hun bezorgdheid uitgesproken, dat de introductie van nieuwe praktijken niet duurzaam zal zijn wanneer dergelijke praktijken financiële middelen vereisen voor aankoop van bijv. machines, gereedschappen of nieuwe zaden. Dit moet in overweging genomen worden bij de implementatie van de maatregelen. Institutionele en individuele capaciteitsversterking voor bevordering van agroforestry praktijken is noodzakelijk in de vorm van training, equipment, financiering en materialen.

Maatregel 1.B.5: Ondersteuning van educatie- en trainingsmogelijkheden aan van bos afhankelijke gemeenschappen in het binnenland

Teneinde het bos op een duurzame manier te gebruiken en te bevorderen, moeten ontwikkelingsmogelijkheden verschaft worden, zowel op gemeenschappelijk en individueel niveau binnen de van bos afhankelijke gemeenschappen. Deze maatregel is gericht op de ondersteuning en het creëren van educatie en trainingsmogelijkheden voor gemeenschappen en leden van gemeenschappen zodat ze bewust worden van en een alternatief middel van bestaan uitoefenen.

Ook geeft het Interim Strategisch Actieplan voor de Bosbouwsector in Suriname (RvS 2008), het belang aan van versterking van de capaciteiten van lokale districtsbesturen en het maatschappelijk middenveld die de van bos afhankelijke gemeenschappen ondersteunen in de productie van NTFP om bij te dragen aan de nationale economie.

De SESA bevindingen stellen dat een gelijke betrokkenheid van verschillende groepen binnen de lokale gemeenschappen, in zowel educatie- en trainingsactiviteiten, waaronder ouderen, jongeren en vrouwen, belangrijk zal zijn voor een adequate aanpak van de verschillende behoeften en belangen, en om te garanderen dat de mogelijkheden om voordeel te halen uit een alternatief bestaansmiddel gelijkwaardig verdeeld zijn. In verdere gerichte consultaties werd ook opgemerkt dat het beleid van het Ministerie van Regionale Ontwikkeling (RO) gericht is op het identificeren en ondersteunen van de aangepaste potenties van verschillende gemeenschappen die geografisch verspreid zijn, bijv. natuur- en ecotoerisme in het Boven Suriname gebied. Dit zal belangrijk zijn om te garanderen dat verschillen in geografische context en de gevolgen daarvan, in overweging genomen worden bij het vaststellen van de educatie- en trainingsbehoeften, alsook de mogelijkheden.

Strategische lijn 2: Duurzaam bosbeheer met deelname van alle belanghebbenden

Het doel van deze strategische lijn is om de bijdrage van bossen aan de mondiale, nationale en lokale ontwikkeling te vergroten, door middel van het bevorderen van duurzaam bosbeheer. Dit kan gedaan worden middels een faciliterende en participatieve bosbeheerstructuur door versterking van de capaciteit van inheemse en tribale volkeren (ITP's), stimuleren van participatie van de private sector en andere bosgerelateerde actoren, en tegelijkertijd, vergoting van de capaciteit van de overheid om haar hulpbronnen adequaat te beheren, controleren en monitoren.

Motivering

De bossen van Suriname bieden voordelen voor de mondiale, nationale en lokale gemeenschappen die variëren van hun rol in de beheersing van klimaatverandering als een grote koolstofreservoir, tot hun bijdrage aan de nationale economie en het welzijn van de Surinaamse burgers. Ze creëren de condities voor duurzame economische ontwikkeling terwijl ze ook belangrijke milieufuncties leveren zoals waterregulering, bescherming tegen erosie, koolstofopslag en de bescherming en het behoud van de biodiversiteit. Garanderen van het behoud en vergroting van deze hulpbronnen en functies binnen een context van de toenemende mondiale en lokale vraag naar hun diensten, vereist verhoogde duurzame beheersinspanningen.

Om het behoud van Suriname's bossen te garanderen, met een verhoogde capaciteit om de gemeenschappen en de economie te ondersteunen, moet een efficiënte beheersstructuur ingesteld worden die verbeterde manieren voor bosbeheer, gebruik van hulpbronnen, participatie en landgebruiksplanning, mogelijk moet maken. Het versterken c.q. aanpassen van het institutioneel raamwerk zal ondersteunend kunnen werken aan duurzaam landschapsbeheer.

Strategische afstemming

Deze strategische lijn is nauw verbonden aan het Nationaal Bosbeleid (RvS 2005), en is in lijn met de ontwikkelingsdoelen zoals uiteengezet in het OP 2017-2021 (RvS 2017), in het bijzonder die welke voorkomen in de vierde ontwikkelingspilaar, Gebruik en Bescherming van het Milieu. Het is ook gelinkt aan de sociale voortgang en economische groei en diversificatiedoelen van het OP 2017 - 2021.

Hiernaast is deze strategische lijn in lijn met het OP 2017-2021, dat stelt dat het op gang brengen van participatie van stakeholders in beleidsformulering en implementatie, een belangrijk element is van de implementatiestrategie voor het OP.

Op implementatieniveau is vergroting van de actuele rol van regionale, administratieve organen, een belangrijke doelstelling, maar hiernaast is de identificatie van lokale economieën en de implementatie van lokale plannen, op zijn minst even belangrijk. Met betrekking tot het laatstgenoemde is participatie in de implementatie niet alleen enorm belangrijk maar ook haalbaar (RvS 2017).

Tenslotte is deze strategische lijn ook in lijn met Suriname's Intended Nationally Determined Contribution (INDC), die stelt dat, binnen het nationaal doel van behoud van haar hoge bosbedekking en lage ontbossingsgraad, en voortzetting van het toepassen van duurzaam bosbeheer in haar inspanning om meervoudig gebruik van haar boshulpbronnen, te bevorderen, "Suriname wilt heel graag haar bosbeheerinstellingen en samenwerking met de private sector en andere stakeholders versterken, en haar bewustwordingsprogramma, monitoring en handhaving uitbreiden..." (RvS 2015).

Beleid en Maatregelen

Beleidslijn 2.A: Bevorderen van participatie van verschillende stakeholders

Zoals hierboven gesteld, is een belangrijk element van de implementatiestrategie voor het OP 2017-2021, om de participatie van stakeholders in beleidsformulering en implementatie, te bevorderen. Volgens het Plan, *“de aanneming van een nieuwe Planwet en instelling van nieuwe procedures en instellingen moet een actieve participatie mogelijk maken in zowel de sectorale en de regionale planning”* (RvS 2017).

Het SESA proces wees uit dat toepassing van cultureel-gevoelige benaderingen belangrijk zullen zijn wanneer leden van lokale gemeenschappen betrokken worden in planning en besluitvormingsprocessen. Dit moet bestaan uit het gebruik van traditionele communicatiekanalen en procedures, duidelijke taal en voldoende tijd voor ITP's om de relevante beleidsmaatregelen en hun mogelijke gevolgen voor de rechten en het dagelijks leven van ITP's, volledig te begrijpen. Vrouwen, jongeren en ouderen moeten gelijkwaardig betrokken worden.

Maatregel 2.A.1: Verbetering planningsproces

Participatie in het planningsproces is belangrijk in het kader van ownership. Het betrekken van het publiek creëert grotere mogelijkheden voor consensusversterking en samenwerking en het kan zorgen voor een sterke gemeenschapsondersteuning en voortdurende betrokkenheid van het publiek. Publieke betrokkenheid kan het implementatieproces helpen en kan ertoe leiden dat weldoordachte plannen de beste kans hebben voor implementatie. Aanpassing van het planningsproces is relevant om de participatie van meerdere stakeholders te bevorderen, in het bijzonder gelet op de betrokkenheid van ITP's en hun ontwikkeling, omdat het moet voorzien in een bottom-up benadering voor planning.

Maatregel 2.A.2: Voorbereiding en Goedkeuring van een Milieu Raamwet met procedures voor Milieu Effecten Analyse (MEA) als onderdeel daarvan

Richtlijnen voor Milieu Effecten Analyse (MEA) zijn uitgegeven door NIMOS in 2005 en zijn herzien in 2009. Sindsdien zijn ze geïmplementeerd op een vrijwillige basis, veelal door multinationals die in het land werkzaam zijn en door staatsbedrijven. Een belangrijk element binnen het proces van milieu-effectenanalyse is publieke participatie.

De Richtlijnen bevatten concrete niveaus van publieke participatie in de vroege (screening/scoping) en herzieningsfasen van de beoordeling, alsook een specifiek hoofdstuk dat handelt over consultatie en participatiemechanismen voor toepassing. Met de aanneming van de Milieu Raamwet, zullen deze richtlijnen en enige verdere verbeteringen daaraan, een juridisch bindende basis hebben en derhalve bindende vereisten stellen voor publieke participatie aan activiteiten met betrekking tot mogelijke relevante effecten.

Een MEA omvat verscheidene elementen van een analyse van milieuvraagstukken en de strategie bevat verschillende maatregelen die gerelateerd zijn aan de voorbereiding en goedkeuring van de MEA (voorbeeld 3.C.2). In deze specifieke maatregel is de focus op de participatieve aspecten van het MEA proces.

Bovendien kan tijdens het voorbereidingsproces, een herziening van de MEA richtlijnen helpen om alle aspecten volledig aan de orde te laten komen, waaronder de relevante waarborgen. De Environmental and Social Management Framework (ESMF) kan dienen als een voorbeeld voor hoe dit gedaan moet worden voor de REDD+ projecten, en enkele van deze overwegingen kunnen opgenomen worden in de MEA richtlijnen.

Maatregel 2.A.3: Aanneمة van een strategie voor het betrekken van gemeenschappen binnen REDD+

Een bredere strategie voor het betrekken van gemeenschappen, d.w.z. van de nationale gemeenschap waaronder de ITP's, zal een structureel onderdeel zijn van het REDD+ Programma en zal een sterke impact hebben op alle aspecten van bosbeheer in Suriname, terwijl bijgedragen wordt aan het identificeren van prioriteitsvraagstukken met betrokkenheid van de relevante stakeholders, om te komen tot werkbare oplossingen. Deze strategie moet in lijn zijn en gecoördineerd worden met andere strategieën en maatregelen die gericht zijn op het betrekken van gemeenschappen, zoals de "Community Engagement Strategy", ontwikkeld in 2016, als onderdeel van WISE REDD+.

Maatregel 2.A.4: Versterking van de capaciteit van inheemse en tribale volkeren (ITP's) in bosbeheer

De participatie van stakeholders in beleidsformulering en implementatie, alsook in sectorale en regionale planning, zijn centrale elementen van het OP 2017-2021. Evenzo omvat het belangrijkste beleidsdoel van het Nationaal Bosbeleid, de participatie van inheemse en tribale volkeren in activiteiten in en rond hun woongebieden, op basis van volledige informatie en delen in de voordelen en opbrengsten daarvan (RvS 2006).

Het is belangrijk om binnen dit planningsproces rekening te houden met Free, Prior and Informed Consent (FPIC). Ook is capaciteitsversterking in democratie en facilitering nodig om de vertegenwoordiging van de opvattingen van ITP's op districts- en nationaal niveau, te ondersteunen, alsook een goed functionerend Grievance Redress Mechanism (GRM; klachtenmechanisme), in geval een onjuiste voorstelling plaatsvindt. Hiernaast hebben de SBB en de FCMU aangegeven dat van bossen afhankelijke gemeenschappen een belangrijke rol kunnen spelen bij bosmonitoring (RvS 2014).

Beleidslijn 2.B: Handhaving, controle en monitoring

De bekwaamheid om een goede controle op de boshulpbronnen te handhaven, kan bedreigd worden door gebreken binnen de monitoring en handhaving. Hoewel bosmonitoring vele functies kan vervullen bij bosbeheer, heeft het een belangrijke rol in de kwantificering van bosverandering en koolstofvoorraden binnen een REDD+ Programma, alsook het mogelijk maken van opsporing van illegale activiteiten en voor het algemeen toezicht op de boshulpbronnen. Suriname heeft in de afgelopen jaren een aanzienlijke monitoringscapaciteit ontwikkeld door middel van nationale en regionale projecten, waardoor nationale monitoring van haar bossen op een steeds regelmatige basis kan plaatsvinden. Een roadmap is uitgewerkt voor voortzetting, verbetering en institutionalisering van deze activiteiten naar een volledig functioneel nationaal bosmonitoringssysteem (National Forest Monitoring System, NFMS) in de komende jaren (RvS 2016).

Onvoldoende monitoring, controle en handhaving werden heel vaak genoemd als reden voor bezorgheid, tijdens het SESA proces en de capaciteiten om hieraan te voldoen moeten daarom versterkt worden. Een ander belangrijk aspect werd geïdentificeerd als de behoefte voor duidelijke communicatie en informatie met betrekking tot huidige, nieuwe en gewijzigde wetgeving. Kennis en duidelijkheid over beleidsmaatregelen, wetten en regels (PLR's), onder alle stakeholders die door deze PLR's getroffen worden, moeten een eerste vereiste zijn, op basis waarvan monitoring, toezicht en handhaving vervolgens een succesvolle implementatie van de PAM's kunnen garanderen.

Maatregel 2.B.1: Capaciteitsversterking van instanties in monitoring, controle en bescherming van bossen

Om de functionaliteit en efficiëntie van het nationaal bosmonitoringsysteem (NFMS) te bevorderen, moet de institutionele capaciteit, waaronder menselijke hulpbronnen, technische, financiële en logistieke, equipment en software capaciteiten, versterkt worden, terwijl tegelijkertijd relevante stakeholders betrokken worden in de implementatie van de NFMS. De relevante stakeholders moeten betrokken worden in alle verschillende activiteiten en processen van bosmonitoring. De NFMS omvat een capaciteitsversterkingsplan en een engagement strategie (RvS 2016).

Binnen de National Plan for Forest Cover Monitoring (RvS 2014), zal de FCMU beoogde instanties uitnodigen om technisch getraind te worden in bosmonitoring, tegelijkertijd met het kernteam. Deze beoogde instanties zullen organisaties zijn waarvan verwacht wordt dat zij de vereiste vaardigheden praktisch zullen toepassen en concretere toepassingen zullen uitwerken zoals Near Real Time Monitoring (NRTM) opties. Voor sommige trainingen kunnen vereisten gelden wat kan resulteren in een beperkte participatie van instellingen, maar andere activiteiten kunnen gepland worden voor grotere groepen indien de vereiste infrastructuur aanwezig is. Het huidige bestaand informeel samenwerkingsplatform tussen deze instellingen kan geformaliseerd worden. Het Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek in Suriname (CELOS) is één van de organisaties die reeds geparticipeerd heeft, samen met FCMU medewerkers, in trainingsactiviteiten over remote sensing, verzorgd door externe deskundigen. De geplande capaciteitsversterking van bos afhankelijke gemeenschappen in bosmonitoring draagt ook bij aan de ontwikkeling van deze bekwaamheden binnen de samenleving.

Naast training voor andere instellingen in bosmonitoring is capaciteitsversterking op het gebied van bostoezicht en bescherming noodzakelijk. Dit bestaat uit training van boomkenners, boswachters en jachtopzieners. Ook capaciteitsversterking voor de infrastructuur, equipment en werkactiviteiten van de verantwoordelijke instellingen, is daarin opgenomen.

Maatregel 2.B.2: Capaciteitsversterking in bosmonitoring van gemeenschappen die van het bos afhankelijk zijn

De van bos afhankelijke gemeenschappen zijn een primaire stakeholder binnen REDD+ en de NFMS. Het bereiken van hun betrokkenheid en ondersteuning binnen een onderlinge productieve samenwerking, vereist een inclusieve benadering waarbij rekening gehouden wordt met hun visie. Daarom is het belangrijk dat de strategie m.b.t. hun participatie gefocust is op het delen van informatie, zodat de van bos afhankelijke gemeenschappen geïnformeerd worden en in staat zijn te beslissen hoe zij hun rol zien binnen de NFMS en hoe hun betrokkenheid van daaruit ontwikkeld kan worden (RvS 2016).

Hun participatie zal daarom afhankelijk zijn van de visie van de gemeenschappen zelf en kan over het geheel land verschillen. Binnen de National Plan for Forest Cover Monitoring (GOS 2014), kan de FCMU binnen de SBB zoeken naar partnerschappen met vertegenwoordigende lichamen en dorpen, om de bosmonitoring-vaardigheden en capaciteiten binnen deze gemeenschappen, te versterken.

Voor dit doel moeten bestaande samenwerkingsstructuren betrokken worden om geschikte manieren vast te stellen om kennis uit te wisselen met de gemeenschappen voor hun participatie in een NFMS, wat ook kan bestaan uit participatie in de Safeguard Information System (SIS). In een verbeterde rol van gemeenschapsmonitoring, kunnen capaciteitsversterking onderwerpen bestaan uit Global Positioning System (GPS) gebruik, nationale bosinventarisatie, participatieve mapping en Geografisch Informatie Systeem (GIS).

Maatregel 2.B.3: Garanderen van adequate bosmonitoring en controle in het binnenland

De zwaktes in monitoring en controle met betrekking tot bossen, in het bijzonder productiebossen en beschermde gebieden, worden door alle betrokken partijen onderkend. Dit kan ook een afspiegeling zijn van een tekort aan middelen dat de capaciteit in bredere zin beïnvloedt. Het OP 2017-2021 anticipeert versterking van bosregulerende en controle instellingen. Additionele middelen zullen vereist zijn door de verantwoordelijke instanties binnen de Surinaamse overheid (RvS).

Om overlapping in verantwoordelijkheden van medewerkers binnen de bosautoriteit te voorkomen dient er een scheiding te zijn tussen toezichthoudende, bewakings- en ordehandhavingfuncties en hun verantwoordelijk personeel enerzijds en andere functies zoals bostoezicht en uitbreiding.

Om illegale en ongeplande houtkap aan te pakken zullen de monitoringscapaciteiten en het Log Tracking systeem versterkt worden.

De bevindingen van het SESA proces constateren dat een gebrek aan capaciteit voor monitoring en controle niet alleen bestaat voor productiebossen en beschermde gebieden. Een succesvolle implementatie van PAM's is afhankelijk van adequate monitoring en handhaving, verwijzend naar wijzigingen aan de wet in de context van beschermde gebieden, alsook in de context van gemeenschapsbossen en Houtkap Vergunningen (HKV's), ITP rechten op grond, de bevordering van minder schadelijke methoden en overigen. Naast de behoefte voor vergroting van de monitorings- en controle capaciteit in al deze gebieden, werd duidelijke communicatie over veranderingen in de bestaande PLR's of over nieuw ontwikkelde PLR's, aan alle betrokken stakeholders (d.w.z. niet alleen de lokale gemeenschappen maar ook ontginningsbedrijven, de toerisme sector, enz.), als belangrijk gezien.

Maatregel 2.B.4: Implementatie van de National Forest Monitoring System Roadmap

De NFMS Roadmap (RvS 2016), is het plan voor verbetering en uitbreiding van het toepassingsgebied en de functies van bosmonitoring in Suriname, teneinde deze activiteiten te institutionaliseren naar een volledig functioneel nationaal bosmonitoringssysteem, in lijn met de vereisten van een REDD+ Programma, en een efficiënt beheer van en toezicht op de boshulpbronnen van het land. Een volledige implementatie van de NFMS is daarom een belangrijk onderdeel van de REDD+ strategie en zal in haar totaliteit uitgevoerd worden.

Beleidslijn 2.C: Bos- en milieuwetten en regelingen

Het Nationaal Bosbeleid, alsook het Interim Strategisch Actieplan, hebben de oproep gedaan voor een integrale wijziging van de wetten met betrekking tot bos- en natuurbehoud, teneinde deze aan te passen aan de huidige eisen. Er wordt algemeen erkend dat de Wet Bosbeheer 1992, een reflectie is van de visie van de 70-er jaren. Tijdens deze periode was het overheidsbeleid onder andere gericht op het garanderen van duurzame houtproductie middels een strikte controle op de houtproducerende gebieden en de ordening van de beschikbaarheid van hout voor de houtverwerkingsindustrie. In de afgelopen periode is de benadering binnen de bossector veranderd van houtproductie naar een geïntegreerdere benadering van duurzaam bosgebruik.

Wetgeving met betrekking tot beschermde gebieden, dat bedoeld is om de natuurlijke conditie van bossen te behouden en duurzaam gebruik van hulpbronnen te garanderen, voldoet niet langer aan de huidige vereisten van natuurbehoud. Een overkoepelend Milieu Raamwet zal voorzien in een duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen en milieubescherming. De concept Milieu Raamwet is intussen al in behandeling genomen door De Nationale Assemblee.

Maatregel 2.C.1: Ontwikkelen en aannemen van uitvoeringsbesluiten onder de Wet Bosbeheer en, waarnodig, formuleren van een nieuwe Wet Bosbeheer

In de moderne benadering van bosbeheer heeft de Staat een regulerende functie. Dit betekent dat de Staat zorgdraagt voor beheersrichtlijnen. De private sector voorziet in middelen en kennis om de sector te ontwikkelen. De Wet Bosbeheer en de uitvoeringsbesluiten behorende bij de huidige Wet Bosbeheer moeten ook de nieuwe benadering van bosbeheer reflecteren.

Maatregel 2.C.2: Toekennen van een juridisch bindende status aan vereisten vervat in de Code of Practice richtlijnen voor duurzame houtkap in Suriname

De bepalingen in de Code of Practice (praktische richtlijnen voor duurzame houtkap in Suriname), hebben geen bindende status daar zij vervat zijn als vrijwillige richtlijnen. Een veld validatiefase van de Code is gepland door SBB, als een eerste stap naar aanneming van de Code-vereisten bij wet, waardoor zij verplicht worden. Gelet op de relevantie van deze maatregel om duurzame houtkap effectief te beheersen, is het ook opgenomen in maatregel 2.D.2, onder het bevorderingsbeleid van duurzaam bosbeheer.

Maatregel 2.C.3: Aanneming van een Milieu Raamwet

Een aantal sectoren en instellingen worstelen met het gebrek aan de wettelijke maatregelen die vereist zijn om hun activiteiten adequaat uit te voeren. Een duidelijk voorbeeld is het NIMOS t.a.v. haar taakstelling omtrent het reguleren en controleren van milieu effecten analyses. Echter opereert het NIMOS op basis van vrijwillige richtlijnen voor milieu- en sociale effecten analyses (Environmental and Social Impact Assessments, ESIA's) en er zijn geen wetten/regelingen m.b.t. emissiestandaarden binnen hulpbronsectoren (NIMOS et al 2017). Het gebrek aan milieuwetgeving is één van de beperkingen die geïdentificeerd zijn in relatie tot de verschillende oorzaken van ontbossing (RvS 2013). Een concept Milieu Raamwet is uitgewerkt en in behandeling. Het bevat bepalingen met betrekking tot MEA en verontreinigingsbeheer, die de voornaamste oorzaken van bosdegradatie en ontbossing in Suriname, moeten bestrijden. Aanneming van een Milieu Raamwet die voorziet in de belangrijkste elementen voor de regulering van milieubescherming in het land, alsook een verplichte ESIA, zullen de juridische basis voor een effectieve, efficiënte en duurzame bescherming van bossen en het milieu, versterken.

Om naleving van de relevante REDD+ waarborgen te garanderen, moet overwogen worden om de huidige richtlijnen voor een Milieu- en Sociale Analyse, te wijzigen, teneinde alle aspecten te behandelen die in de waarborgregelingen zijn opgenomen en die van belang zijn voor Suriname (zoals voorgesteld in de ESMF). Door de richtlijnen te verbeteren en hen verplicht te maken, kan gegarandeerd worden dat niet alleen REDD+ (sub) projecten voldoen aan de internationale standaarden, maar ook projecten buiten REDD+. Dit zal ook helpen garanderen dat projecten buiten REDD+ niet goedgekeurd worden in gebieden waar REDD+ projecten afgewezen zijn vanwege het niet voldoen aan de vereiste standaarden.

Maatregel 2.C.4: Aanpassing Natuurbeschermingswetgeving

Eén van de voornaamste acties die relevant zijn voor behoud van de koolstofopslag in bossen is gerelateerd aan de vaststelling en een verbeterd beheer van beschermde gebieden. De verschillende type beschermde gebieden verschillen in juridische status. Beheersstelsels hebben relevante tekortkomingen terwijl ze niet langer voldoen aan de moderne vereisten om de huidige uitdagingen die met natuurbehoud gepaard gaan, het hoofd te bieden. Een nieuwe wet die voorziet in transparante procedures en criteria voor de vaststelling van beschermde gebieden, en die de overweging van stakeholderparticipatie en natuurbehoud door niet-gouvernementele actoren, zoals inheemse en tribale volkeren, integreert, kan bijdragen aan vergroting van het beheer en de vaststelling van beschermde gebieden in Suriname. Verdere overwegingen ten aanzien van de verplichtingen die ontstaan uit milieuverdragen en internationaal aanvaarde principes, zoals FPIC, en op rechten gebaseerde benaderingen ten aanzien van beschermde gebieden, ontbreken eveneens. Een proces om nieuwe wetgeving te formuleren is recentelijk op gang gebracht door de Surinaamse overheid, waarin erkend wordt dat de nieuwe wet de mondiale evolutie moet reflecteren in het nadenken over natuurbescherming. Een nieuwe wet die zulke overwegingen bevat zal moeten bijdragen aan een betere implementatie van REDD+.

Beleidslijn 2.D: Stimuleren van duurzaam bosbeheer

Het nationaal monitoringssysteem zal veranderingen navolgen in alle vijf REDD+ geschikte activiteiten, waaronder duurzaam bosbeheer (RvS 2013, p. 10). Het is noodzakelijk om deze aspecten op te nemen in de REDD+ strategie voor Suriname, ongeacht de toekomstige beslissing of capaciteit om de verbetering of het behoud van koolstofvoorraden in de bosbouwprocessen, te meten. Duurzaam bosbeheer is ook gerelateerd aan gevoelige aspecten binnen elk REDD+ programma, zoals sociale gelijkheid en de bescherming van biodiversiteit.

Maatregel 2.D.1: Vergroten van de proportie en grootte van gebieden onder gecontroleerd bosbeheer

De houtkapvereisten voor gebieden onder gecontroleerd beheer (SFM, waaronder RIL) moeten uitgebreid worden naar gebieden die momenteel vallen onder conventionele houtkap en nieuwe gebieden.

Volgens officiële SBB data voor 2017, was het daadwerkelijk bosgebied dat onder conventionele (of extensieve) houtkap valt, 38.097 ha, wat meer dan 50% uitmaakt van het gebied waar werkelijk houtkap gebeurt.

Reduced Impact Logging (RIL) wordt niet toegepast op deze gebieden.

Dit extensief beheer is toegestaan in korte termijn houtconcessies, in de meeste gemeenschapsbossen en op de houtkapvergunningen, alsook op houtkapvakken van grotere concessies. Drie van vier operators van de bosbeheer unit (FMU) zijn tegenwoordig betrokken in conventionele houtkap.

Het Nationaal Bosbeleid erkent dat het meest belangrijke overheidsinstrument met betrekking tot houtproductie de concessie is, *“die de kwaliteit van houtkap en bosbeheer moet bevorderen”*. Consultaties die resulteren in de uitwerking van het Interim Strategisch Actieplan voor de Bosbouwsector in Suriname 2009-2013 (RvS 2008), heeft onvoldoende implementatie van wetgeving en een *“slecht concessiebeleid”*, als de belangrijkste vraagstukken, geïdentificeerd. Het OP 2017 – 2021 anticipeert de versterking van regulerende en toezichthoudende instellingen en de aanpak van problemen zoals *“het beleid rond het vraagstuk van concessies”*, en tegelijkertijd *“vergroting van de efficiëntie”* van de sector door gebruik van instrumenten zoals het Verminderde Effecten van Houtkap Systeem, boscertificering en een effectieve implementatie van de Code of Practice richtlijnen voor duurzame houtkap in Suriname.

Maatregel 2.D.2: Verbeteren en toekennen van de bindende status aan vereisten in de Code of Practice richtlijnen voor duurzame houtkap in Suriname en andere vrijwillige maatregelen voor milieu- en bosbescherming

De Code of Practice richtlijnen die in het veld getest zullen worden zijn niet opgenomen in de regelingen en zijn niet verplicht. Dit beperkt de capaciteit voor een effectieve controle van de werkzaamheden. Een soortgelijke situatie bestaat met betrekking tot de NIMOS richtlijnen voor een Sociale en Milieu Effecten Analyse.

Het Nationaal Bosbeleid (RvS 2005) heeft de oproep gedaan voor een integrale wijziging van de wetten met betrekking tot bos- en natuurbehoud om deze aan te passen aan de hedendaagse eisen. Een veldvalidatiefase van de Code is gepland door SBB als een eerste stap voor opname van de vereisten van de Code in de regelingen.

Conclusies uit het SESA proces maken het duidelijk dat deze wijzigingen of nieuwe ontwikkeling van PLR's, en betrokkenheid van de lokale gemeenschap, belangrijk zijn onder deze PAM.

Maatregel 2.D.3: Herziening van het houttarievenstelsel met het doel deze tarieven een betere weerspiegeling te laten zijn van de hout- en hulpbronwaarden, om de efficiëntie van de bosbouwsector te vergroten middels een geschikte waardebeoordeling

Ondertarifiering van de boshulpbronnen stimuleert verspilling en vermindert de opbrengsten uit elke inspanning of investering om de efficiëntie te verbeteren (Min NH en FAO 1999). De waardebeoordeling van hulpbronnen heeft directe gevolgen voor de overheidsopbrengsten en de efficiëntie van de bosproductie. Overgaan tot een meer doelmatige waardebeoordelingssysteem moet geanalyseerd worden, alsook de voortgezette herziening van concessies die niet actief gebruikt worden en gebiedgebaseerde tarieven.

Het 1999 onderzoek (Ibid.) benadrukt het belang van verhoging van de economische meeropbrengsten uit de productie van rondhout. Vergroting van de allocatie van hulpbronnen voor bosbeheer en bostoezicht, vereist een adequate waardebeoordeling van de boshulpbronnen. Binnen deze maatregel zal de mogelijkheid om innovatieve houtkostensystemen te ontwikkelen, bekeken worden, zoals het systeem "verkoop hout op stam". Ook kan middels deze PAM houtverspilling worden tegengegaan.

Maatregel 2.D.4: Verhoogde toegevoegde waarde van houtproductie door vermindering van het aandeel van rondhoutexport ten opzichte van verwerkte producten

Het OP 2017 – 2021 anticipeert een gefaseerde uitbanning van rondhoutexport en vergroting van de nationale toegevoegde waarde van bosproducten. Dit zal de economische diversificatie bevorderen en de lokale en nationale werkgelegenheid ten goede komen.

Het meest geëxporteerd hout is rondhout: 481.000m³ in 2017, ten opzichte van 17.000m³ gezaagd hout, het meest verwerkt houtproduct in het land. Het Nationaal Bosbeleid (RvS 2006), heeft een beleidsdoel "vergroting van de waarde van de houtverwerkingsindustrie", en als een strategisch actiepunt "bevordering van de ontwikkeling van een effectieve verwerkingscapaciteit, met in achtname van de eisen van de markt, alsook de ontwikkelingsmogelijkheden". Het Wereld Ontwikkelingsrapport 1992 "Ontwikkeling en het Milieu" (Wereldbank 1992), gaf aan dat verhogingen van de royalties van hout op stam vergoedingen, de druk op het kappen en exporteren van boomstammen kan verminderen en dat houttariefopbrengsten gebruikt moeten worden om de overdracht van technologie, houtbesparing en het gebruik van houtafval uit houtzagerijen voor energie, te versnellen.

Strategische lijn 3: Landgebruiksplanning

Deze strategische lijn focust op de ontwikkeling, implementatie en behoud van landgebruiksplanning, zoning en duurzaam landgebruik praktijken en instrumenten, die resulteren in een optimaal gebruik van Suriname's bos en natuurlijke hulpbronnen, waaronder mijnbouw, bosbouw, infrastructuur en landbouw, met de voorkeur voor verschillende gebruiken van het bos door verschillende actoren, op verschillende momenten en schalen, alsook met in achtname van de ontwikkeling van bos afhankelijke gemeenschappen en hun rechten op grond en natuurlijke hulpbronnen.

Motivering

De bossen zijn het domein van diverse culturen en een verscheidenheid aan verschillende gebruiken van de hulpbronnen die soms conflicterend zijn aan elkaar. Het proces van REDD+, vanaf de voorbereidings- tot de uitvoeringsfase, was, en is nog steeds, een mogelijkheid om verschillende actoren te betrekken in de discussie gerelateerd aan het gebruik van de ruimte en de hulpbronnen in de bossen, als een middel om zowel de directe en de indirecte oorzaken van ontbossing en bosdegradatie, aan te pakken.

Verbetering van besluitvorming over hoe de verschillende landgebruiken toe te wijzen, vereist een brede participatie en betrokkenheid van de samenleving en de overheid.

Daarnaast zijn deze problemen intrinsiek verbonden aan grondbezit omdat ruimtelijke ordening de neiging heeft om grondenrechten te beïnvloeden door het juridisch beperken van landgebruik. Tegelijkertijd zijn overwegingen over grondbezit en landbeheer, noodzakelijke condities voor verdere transparantie in de landgebruiksector en aanpak van informele landgebruikactiviteiten, zoals houtkap, mijnbouw en zelfvoorzienende landbouw.

Strategische afstemming

De relevantie van een gereguleerde ruimtelijke ordening en de monitoring en handhaving daarvan, zijn benadrukt door de internationale gemeenschap als essentieel voor een verbeterd landbeheer (FAO, 2012, (VGGT)).

Op beleidsniveau is deze strategische lijn gerelateerd aan het OP 2017-2021, wat de integratie onderstreept van nationale en regionale ontwikkelingsplanning voor facilitering van het duurzaam gebruik en beheer van bossen. Daarnaast zijn versterking van de regulerende en toezichhoudende instellingen en de betrokkenheid van de lokale bevolking belangrijke principes in dit verband.

Het Nationaal Bosbeleid erkent ook optimaal landgebruik en een transparante en rechtvaardige uitgifte van grondenrechten aan alle stakeholders als beleidsdoelen. Hiernaast heeft het Ministerie van Ruimtelijke ordening, Grond- en Bosbeheer (RGB) het belang van ruimtelijke ordening onderkend voor, onder andere, het behoud van biodiversiteit en preventie van landdegradatie (WWF Guianas, 2016). Tenslotte heeft de Cross-Cutting Capacity Development (CCCD) Project, de behoeften geïdentificeerd voor ondersteuning van de implementatie van de 3 Rio Conventions: UN Convention on Biological Diversity (UNCBD), UN Convention to Combat Desertification (UNCCD) en UN Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), die ruimtelijke ordening erkennen als een belangrijk aspect.

Beleid en Maatregelen

Beleidslijn 3.A: Grondbezit

Suriname's geschiedenis heeft geleid tot de ontwikkeling van twee grondbezitsystemen in het land. Een formeel systeem op basis van nationale wetten en een informeel systeem op basis van gewoonrecht en tradities. Gewoonrecht speelt een belangrijke rol voor de inheemse en tribale gemeenschappen en verschaft regels voor hun organisatie en het gebruik van natuurlijke hulpbronnen en grond (Buursink, 2002).

Het Decreet Beginselen Grondbeleid, L-1, Artikel 4, en de Wet Bosbeheer, Artikel 41, reguleren de traditionele rechten. In geval van overtreding van deze wetten kan beroep getekend worden bij de President. Echter zijn deze traditionele rechten onderworpen aan het algemeen belang zoals aangegeven in de Grondwet van de Republiek Suriname.

Meer dan 60,000 inheemse en tribale inwoners leven in de bossen van Suriname en zijn grotendeels afhankelijk van deze bossen en hun ecosystemen. In de afgelopen eeuwen heeft de ontwikkeling van activiteiten in de gebieden van deze gemeenschappen hun traditionele systemen bedreigd en heeft geleid tot degradatie van de ecosysteemdiensten waarvan zij afhankelijk zijn. Het gebrek aan erkenning van de rechten op hun gronden heeft geen voldoende juridische basis geboden voor gemeenschappen om de voortzetting van hun traditioneel gebruik van de bossen en omringende gebieden te garanderen.

Duidelijkheid over grondenrechten biedt gemeenschappen die afhankelijk zijn van bossen, een incentive om de bossen duurzaam te beheren en bij te dragen aan een betere landgebruiksplanning, maar kent hen ook de juridische status toe om vorderingen te doen tegen zowel wettige en illegale activiteiten die duurzame beheerspraktijken kunnen belemmeren. Dit is ook vanwege het feit dat hun rechtspersoonlijkheid als een groep of collectief niet erkend is (het juridisch systeem erkent slechts natuurlijke of rechtspersonen, waaronder bedrijven en verenigingen).

Hiernaast heeft implementatie van REDD+ het potentieel om de bestaansmiddelen van gemeenschappen die in de bossen wonen en inheemse gemeenschappen postief te beïnvloeden. Hieruit voortvloeiende inkomstenstromen kunnen resulteren in het bieden van incentives voor acties die uiteindelijk de bestaansmiddelen van deze kwetsbare groepen kunnen beïnvloeden, zoals landverwerving en instelling van relevante restricties op het gebruik van de bossen (T. Griffiths, 2007; F. Seymour, 2008).

Maatregel 3.A.1: Ondersteunen van het proces naar de juridische erkenning van grondenrechten van inheemse en tribale volkeren in Suriname. Ondersteunen van de vaststelling van een roadmap onder verschillende stakeholders.

Er is sprake van een inherente complexiteit in de erkenning van grondenrechten van de gemeenschappen die in de bossen leven. Niet alleen vanwege verschillen tussen de overheid en de diverse gemeenschappen, maar ook vanwege de vele conflicten die bestaan tussen en binnen de dorpen. Momenteel is een proces gaande op overheidsniveau om een roadmap vast te stellen en de grondenrechten van inheemse en tribale gemeenschappen te definiëren en te erkennen. Deze maatregel is bedoeld om geprioriteerde activiteiten, technisch en financieel te ondersteunen, voor de implementatie van de roadmap.

Het proces van verduidelijking van grondenrechten kan ondersteund worden middels monitoring, duidelijke demarkeerung van grenzen, definiëren van procedures voor gevallen waarin grondenrechten genegeerd worden en verduidelijking van de verschillen tussen grondenrechten en gemeenschapsbossen en HKV's.

Maatregel 3.A.2: Versterking van de capaciteit en kennis van de rechterlijke macht en de overheid over de rechten van ITP's, waaronder die in internationale declaraties, verdragen en richtlijnen over grondbezit

Een relevant aantal internationale verdragen over mensenrechten geratificeerd door Suriname, internationale declaraties zoals het VN Verdrag inzake de Rechten van Inheemse Volkeren en de Voluntary Guidelines on Responsible Governance and Tenure (VGGT richtlijnen), roepen op tot de erkenning van ITP rechten op de gronden die zij bewonen.

Hoewel betere erkenning van de rechten van ITP's in het nationaal juridisch raamwerk noodzakelijk is en belangrijk is voor de implementatie van REDD+, zijn er enkele bepalingen die, indien beter geïmplementeerd, kunnen bijdragen aan de bescherming van de rechten van deze gemeenschappen en hun bestaansmiddelen. Bijvoorbeeld, nationale gevallen die voorgelegd worden aan het Inter-Amerikaans Gerechtshof voor de Rechten van de Mensen zijn het bewijs dat bestaande procedures en rechten binnen het nationaal juridisch raamwerk, beter geïmplementeerd kunnen worden door versterking van het bewustzijn van belangrijke overheidsfunctionarissen en de rechterlijke macht, om de erkenning en het respect voor deze rechten te garanderen.

Maatregel 3.A.3: Informatie over traditionele rechten op de grond publiekelijk beschikbaar maken in een centraal register

Een overzicht van verscheidene landgebruiken zou ondersteunend naar de overheid toe kunnen werken in het nemen van besluiten over ontwikkelingsactiviteiten in de gebieden dichtbij de gemeenschappen, alsook in het verschaffen van relevante feitelijke informatie over de occupatie van traditionele gronden.

Dit zou ook nuttig zijn voor implementatie van de Environmental and Social Management Framework (ESMF) die leidende principes uiteenzet om om te gaan met potentiële milieu- en sociale voordelen en risico's tijdens implementatie van REDD+: het maakt onderdeel uit van de voorgestelde voorbereiding van elk (sub) project onder de REDD+ overkoepeling, om te controleren of er lokale gemeenschappen zijn in of nabij het gebied van (sub) projectimplementatie.

Maatregel 3.A.4: Het volgen van een voorafgaande stap om een gedragscode op te stellen m.b.t. hoe rekening te houden met grondenrechten, alvorens nieuwe ontwikkelings- of REDD+ activiteiten uit te voeren in de omgeving van ITP gemeenschappen

Formele erkenning en de vereisten voor REDD+ implementatie, alsook capaciteitsversterking van gemeenschappen en overheidsoperators zijn waarschijnlijk nog in ontwikkeling voor de implementatie van REDD+. Intussen kunnen mogelijke activiteiten door verschillende actoren om specifieke gebieden te beschermen, in overeenstemming met de inheemse en tribale gemeenschappen, plaatsvinden.

Bij de implementatie van ontwikkelingsactiviteiten kan een voorafgaande stap gevolgd worden om een gedragscode op te stellen m.b.t. hoe rekening gehouden zal worden met grondenrechten tijdens de te implementeren activiteiten.

Beleidslijn 3.B: Landgebruiksplanning

Landgebruiksplanning vervult een belangrijke rol in een verbeterd grondbeheer en bosbescherming. Ondanks de relevantie van landgebruiksplanning dat door de Planwet erkend wordt als een element van ontwikkelingsplanning, ontbreekt Suriname regulerende procedures voor landgebruiksplanning met een brede participatie van alle stakeholders (PIMS 3417 Capaciteitsversterking en Mainstreaming van Duurzaam Bosbeheer in Suriname, 65, UNDP projectdocument).

Sectorale en lokale actieplannen die in het land zijn aangenomen zijn niet adequaat gelinkt aan beleidsmaatregelen of standaarden, wat leidt tot problemen in de mainstreaming en administratie van grondbeheer. Het ontbreken van een geïntegreerde landgebruiksplanning resulteert in omzetting van bosgronden in mijnbouw- en in mindere mate- landbouwactiviteiten, waar overlappings van mijnbouw- en bosbouwconcessies vaak voorkomen.

De toewijzing van de verschillende landgebruiken roept op tot een verplichte planning, een integrale waardebeoordeling van de huidige landplanning situatie en vergroting van besluitvorming. In dit verband is duidelijkheid over grondbezit een relevante eerste vereiste. De formele basis voor omzetting is vaak onduidelijk of ontbreekt. In het geval van omzetting, wordt de waarde van het bestaand hout vaak niet gekapitaliseerd.

Maatregel 3.B.1: Het stroomlijnen van beleidsmaatregelen m.b.t. concessies, in het bijzonder van de ministeries verantwoordelijk voor mijnbouw- en houtkapconcessies

De samenwerking tussen de verschillende overheidsinstanties belast met concessies dient verbeterd te worden en maatregelen dienen beter op elkaar afgestemd te worden door o.a. overdracht van technologie, capaciteitsversterking en structureel overleg. De verschillende overheidsinstanties dienen na te gaan hoe de uitgifte van simultaan, conflicterend grondbezit in hetzelfde bosgebied, vermeden kan worden (zoals voorgesteld in het Bosbeleid). Zulke procedures moeten ook geïnformeerd worden door een lang termijn landgebruikplan.

Er is reeds sprake van structureel overleg tussen de Geologische Mijnbouwkundige Dienst (GMD) en SBB waarbij beoogd wordt de huidige overlappings zo aan te pakken dat de natuurlijk hulpbron hout tenminste wordt aangewend. Verder wordt er zo effectief mogelijk gebruik gemaakt van technologie binnen dit proces waarbij beide instituten hun kennis en ervaring met elkaar delen, teneinde beide instituten te versterken.

Maatregel 3.B.2: Versterken en stroomlijnen van centrale informatiesystemen voor het opslaan en raadplegen van data over landgebruik middels een modern Geografisch Informatie Systeem (GIS)

Verschiede ministeries en instellingen hebben de bevoegdheid om grondvergunningen uit te geven voor verschillende doeleinden (landbouw, mijnbouw, bosbouw, bosbescherming, enz.). Hoewel deze geregistreerd worden bij het Management Instituut voor Grondregistratie en Land Informatie Systeem (MI-GLIS), is een geïntegreerde Master Map voor al deze typen vergunningen in beboste gebieden, niet beschikbaar. Het is wettelijk vereist dat deze registraties in kaart gebracht worden, maar een overzicht van de verschillende concessiegebieden (mijnbouw en bosbouw), ontbreekt, wat gemakkelijk kan leiden tot verwarring over geregistreerde gebieden, vooral daar deze concessies uitgegeven worden door verschillende overheidsinstellingen. Daarom is er, hoewel zowel de mijnbouw als de bosbouwconcessies en andere landgebruiken geregistreerd zijn in het Grondregistratie en Land Informatie Systeem (GLIS) register, geen controlepunt om overlappings te identificeren, anders dan per incident, tussen de bosbouw- en mijnbouwautoriteiten. Dit kan leiden tot onopgemerkte toewijzing van land voor bosbescherming of REDD+ en houtkap, waarbij eerdere mijnbouwconcessies of andere landgebruiken reeds zijn uitgegeven en vice versa. Een goed begin kan de integratie zijn van de databestanden van SBB, GMD en MI-GLIS.

Een centraal informatiesysteem (geïntegreerde Master Map), zal REDD+ beleid en maatregelen ondersteunen, in het bijzonder landgebruiksplanning en prioritering van REDD+ interventiezones. Met name ruimtelijke analyses kunnen landgebruiksplanning voor REDD+ ondersteunen, wat de voordelen vergroot, risico's vermindert en kosten minimaliseert.

Enkele initiatieven die zullen bijdragen aan zo'n centraal informatiesysteem zijn reeds genomen door belangrijke overheidsinstellingen. Bijvoorbeeld, SBB heeft in 2016 het Gonini geoportaal² ingesteld, met geografische bos- en landinformatie van Suriname. Het portaal verschaft een platform voor presentatie van de activiteiten die uitgevoerd worden onder de National Forest Monitoring System (NFMS). Binnen de ontwikkeling van een NFMS, wordt de beschikbaarheid en toegankelijkheid van betrouwbare en up-to-date bosgerelateerde informatie bekeken, die essentieel is voor nationale en internationale rapportering en een effectieve en participatieve benadering en gezamenlijke besluitvorming. Naast data die relevant is voor REDD+, kan data-uitwisseling tussen instellingen gestimuleerd worden via het geoportaal en kan data die verzameld en geproduceerd is in samenwerking met de verschillende instellingen, gedeeld worden. Hiernaast heeft het Ministerie van NH recentelijk een website van de GMD gelanceerd die een geologische kaart van het land verschaft, alsook een kaart met alle mijnbouwconcessies³.

Maatregel 3.B.3: In kaart brengen en publiceren van gebieden die aangewezen zijn voor kleinschalige goudmijnbouw

Kleinschalige goudmijnbouw is een uitgebreide informele praktijk die aanzienlijke milieu- en sociale effecten met zich meebrengt, waaronder ontbossing. Gebrek aan mijnbouwconcessie titels voor kleinschalige mijnbouwers, de mobiliteit van goudmijnbouwers, en hun minimale monitoring en controle, dragen bij aan de verslechtering van ontbossing en activiteiten die schadelijk zijn voor het milieu. Inspanningen zijn gedaan om de sector te formaliseren met gemengde resultaten, maar het wettelijk kader voorziet in het creëren van gebieden die specifiek aangewezen zijn door het Ministerie (MD, art. 36 par. 3) om deze vorm van mijnbouw te verminderen en te controleren. Aanwijzing en in kaart brengen van kleinschalige goudmijnbouwgebieden kan leiden tot beheersing van de kleinschalige mijnbouwsector en kan bijdragen aan het bestrijden van verdere ontbossing en degradatie. De aanwijzing en in kaart brengen van kleinschalige mijnbouw is echter afhankelijk van een inventarisatie van het gebruiksgoed. In afwachting van een gedegen inventarisatie is de Greenstone belt het aangewezen gebied voor kleinschalige mijnbouw. Wanneer meer informatie beschikbaar komt kan het aangewezen en in kaart gebracht gebied aangepast worden.

Per 31 oktober 2018 is Suriname lid van het Minamata Verdrag. Het Minamata-verdrag is een internationaal verdrag ter bescherming van de menselijke gezondheid en het milieu tegen de negatieve effecten van kwik. Het voorziet onder andere in de uitfasering en de afbouw van het gebruik van kwik in een aantal producten en processen en de regulering van de informele sector van de ambachtelijke en kleinschalige mijnbouw (ASGM). Met het Minamata Verdrag wil Suriname het gebruik van kwik goed aan pakken. Het verdrag biedt immers toegang tot technische en financiële hulp.

In 2019 is van start gegaan een zevenjarig project. *“Improving Environmental Management in Mining Sector of Suriname, with Emphasis on Gold Mining”* en dit project moet onder andere kwikvrije goudwinningmethoden introduceren in de kleinschalige goudmijnbouw in Suriname.

Maatregel 3.B.4: Formuleren van nieuwe wetgeving over landgebruiksplanning om harmonisatie van sectorale wetgeving te garanderen en de coördinerende rol van het Ministerie van RGB als instituut te vergroten, om sturing te geven aan processen m.b.t. landgebruiksplanning op nationaal niveau, middels institutionele versterking van het Ministerie

De huidige wetgeving gerelateerd aan landgebruik en landgebruiksplanning is verspreid over verschillende wetten en regelingen die door verschillende ministeries en overheidsinstellingen toegepast worden. De planningwetgeving dateert terug naar de koloniale tijd, terwijl de wetgeving gerelateerd aan het gebruik en beheer van land en natuurlijke hulpbronnen na de onafhankelijkheid werd aangenomen. De wetgeving is niet afgestemd, noch goed gecoördineerd, en in bepaalde gevallen kan het zelfs conflictsituaties veroorzaken. Het gebrek aan coördinatie tussen de mijnbouw- en bosbouwconcessies kan resulteren in overlappende concessies voor onverenigbaar gebruik, wat onnodige verspilling van natuurlijke hulpbronnen en mogelijke conflicten veroorzaakt.

²<http://gonini.org/>

³<https://geologymining-sr.maps.arcgis.com/home/index.html>

De nieuwe wetgeving over landgebruiksplanning moet voorzien in een verbeterd coördinatiemechanisme en consultatie en participatie met niet-gouvernementele actoren, bindende en verantwoordelijke ruimtelijke ordening, alsook consistentie in de hiërarchie van plannen (nationaal tot lokaal, alsook in achtneming van gemeenschapsplannen).

Maatregel 3.B.5: Verbeteren van de locatie en grootte van vergunningen m.b.t. gemeenschapsbos en bosbouwconcessies middels aannahme van richtlijnen omtrent toewijzingscriteria

De toewijzing van gemeenschapsbossen aan ITP gemeenschappen is bekritiseerd vanwege de onduidelijke criteria voor toewijzing. Dit maakt een brede discretionaire bevoegdheid van de verantwoordelijke autoriteiten mogelijk. Deze arbitraire conditie, tesamen met een gebrek aan duidelijkheid over de begrenzings van HKV's en gemeenschapsbossen, en een inadequate afbakening, resulteren in conflicten met andere bosgebruikers en de overheid.

Om de criteria die ten grondslag ligt aan de uitgifte van vergunningen voor gemeenschapsbossen, te verbeteren, is deze maatregel bedoeld om richtlijnen te verschaffen die criteria bevatten voor overheidsfunctionarissen. Deze richtlijnen moeten onder andere, het volgende in overweging nemen: dat gemeenschapsbossen zo dichtbij mogelijk van de dorpscentra gesitueerd zijn en een grootte hebben die proportioneel is aan het aantal leden van de gemeenschap die in het dorp woont. De richtlijn zal ook specifieke overwegingen vaststellen voor de overheid die gevolgd moeten worden voor de gemeenschappen, bij vaststelling van de toewijzing van deze gebieden (RvS 2006).

Beleidslijn 3.C: Bevorderen van duurzame praktijken in landgebruiksectoren anders dan bos

Suriname's bossen zijn onderworpen geweest aan een toenemende druk die degradatie en omzetting naar overige landgebruiken, veroorzaakt. Het onderzoek naar de oorzaken van ontbossing en bosdegradatie (DDFDB+ studie) wees uit dat de belangrijkste aangrenzende oorzaken van ontbossing in Suriname mijnbouw, wegeninfrastructuur, urbane ontwikkeling en landbouw zijn. Het gebrek aan een geïntegreerde landgebruiksplanning en duurzame praktijken in bovengenoemde sectoren is een belangrijke oorzaak. Verbeterde wetgeving en de capaciteit voor handhaving zullen duurzame praktijken verbeteren.

Maatregel 3.C.1: Aannahme van de Concept Milieu Raamwet en de bijhorende Sociale en Milieu Effecten Analyse en de Beschikking Milieuverontreiniging

In Suriname is goudmijnbouw verreweg de belangrijkste oorzaak van ontbossing. Tegen 2015, werd 73% van de totale ontbossing in Suriname toegewezen aan mijnbouw. De activiteiten van grootschalige mijnbouwbedrijven resulteert over het algemeen in aanzienlijke ontbossing. De aanleg van wegen door grootschalige mijnbouw legt bosgebieden open en resulteert in een relatief lage gebiedsontbossing. Echter kunnen de spill-over effecten van deze verbeterde toegankelijkheid aanzienlijk zijn daar dit verdere ontbossing aanspoort veroorzaakt door kleinschalige mijnbouwers die het weginfrastructuurnetwerk volgen en extra bos openkappen en degradatie veroorzaken.

Het DDFDB+ onderzoek heeft uitgewezen dat naast mijnbouw, de wegeninfrastructuur, urbane ontwikkeling en landbouw, aangrenzende oorzaken zijn van ontbossing, terwijl bosbouw en traditionele landbouw middels kostgronden de belangrijkste oorzaken zijn van bosdegradatie.

Momenteel is er geen wetgeving over ESIA's, hoewel richtlijnen over dit onderwerp geproduceerd zijn door het NIMOS en vrijwillig toegepast werden in sommige geselecteerde gevallen. De richtlijnen juridisch bindend maken voor alle activiteiten met een aanzienlijke impact op het milieu en de samenleving, kan niet alleen de negatieve effecten van ontwikkelingsactiviteiten op het milieu verminderen, maar kan ook garanderen dat gebieden onder duurzame beheerspraktijken niet gehinderd zullen worden of dat mitigatiemaatregelen genomen zullen worden wanneer nodig.

Hoewel goudwinning misschien tot op heden de grootste sociale en milieu effecten heeft, geven de bevindingen uit het SESA proces aan dat effecten van andere typen mijnbouw, waaronder bauxiet, zand en grind, niet onderschat moeten worden. Zoals vermeld heeft zandwinning negatieve effecten op ecosysteemdiensten en de lokale bevolking. Deze typen mijnbouw moeten in de richtlijnen over ESIA, onder de activiteiten gerekend worden met aanzienlijke effecten op het milieu en de lokale bevolking.

Zoals genoemd in de voorgaande maatregelen, is MEA gerelateerd aan verschillende beleidsmaatregelen en het wordt daarom verschillende malen genoemd in het document. In dit geval is het element van het MEA instrument gefocust op de flexibiliteit ervan om duurzame praktijken voor te stellen voor projecten onder herziening.

Maatregel 3.C.2: Ondersteunen van het herzien en updaten van de Mijnbouwwet van 1986 en verbeteren van de mijnbouwregeling middels het opnemen van overwegingen op milieugebied (in het bijzonder over landdegradatie en ontbossing) en sociale overwegingen met betrekking tot concessie- en vergunningsvereisten

Zoals beschreven in de voorgaande maatregel, resulteren mijnbouwactiviteiten van grote mijnbouwbedrijven over het algemeen in aanzienlijke ontbossing op de mijnlocatie en daarbuiten. Twee typen mijnbouwactiviteiten vinden plaats in het land: kleinschalige en grootschalige mijnbouw.

Kleinschalige mijnbouwexploratie is beperkt tot het uitgraven van mijnputten en analyseren van het ertsmateriaal, als dit eenmaal blootgelegd is. Dit leidt tot wijdverspreide milieudegradatie, waaronder ontbossing en rivierverziltting, onefficiënte extractie van hulpbronnen, een beperkte goudontginning en een algemene verspilling van hulpbronnen. (DDFDB+ Onderzoek pag. 35)

Grootschalige mijnbouw heeft ook relevante effecten op ontbossing. Complete ontbossing waaronder zowel kleinschalige en grootschalige activiteiten, resulteren in de verwijdering van de meest belangrijke bosecosysteem koolstofreservoirs. Beide typen goudontginningsexploitanten bouwen sterk op hydraulische mijnbouwtechnieken, explosies nabij rivieroeveren, openkappen van rivierbossen en gebruik van zwaar materieel om mogelijke goudhoudende erts bloot te leggen. (DDFDB+ Onderzoek pag. 34)

De Mijnbouwwet bevat enkele breed omschreven bepalingen met betrekking tot milieubescherming. Voor erkenning van de beperkingen van het huidig wettelijk kader om de huidige vraagstukken die mijnbouwactiviteiten met zich meebrengen aan te pakken, werd in juni 2016 een Commissie geïnstalleerd voor herziening van de Mijnbouwwet 1986. Mijnbouwwordeningsbepalingen moeten beter rekening houden met milieu- en sociale overwegingen, waaronder over het beperken en compenseren van de effecten op landdegradatie en ontbossing.

Hoewel deze maatregel gefocust is op landdegradatie en ontbossing als gevolg van mijnbouwactiviteiten, zal het belangrijk zijn om ook andere milieu- en sociale effecten van mijnbouw in acht te nemen. Naast landgebaseerde mijnbouwactiviteiten vindt naar verluidt ook goudwinning plaats in meren en rivieren. Hoewel dit niet leidt tot ontbossing op de mijnbouwlocatie zelf, kunnen toegangswegen nog steeds noodzakelijk zijn met de daaraan gerelateerde buitenlocatie effecten op het bos.

Maatregel 3.C.3: Verdere ondersteuning van Suriname's besluit om te participeren in de Extractive Industries Transparency Initiative (EITI)

Suriname heeft via het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen (NH), de kandidaatschapsaanvraag voor de Extractive Industries Transparency Initiative, EITI, ingediend op 24 maart 2017, en werd lid op 24 mei 2017 (<https://eiti.org/suriname>). Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) is een internationaal vrijwillig initiatief gericht op transparantie binnen de mijnbouw- en olieindustrie. Dit betekent dat middels publicatie, bedrijven bekendmaken wat betaald wordt aan de overheid en de overheid de publieke inkomsten bekendmaakt. Naleving van de EITI standaarden zal openheid brengen, zowel van de zijde van de overheid als van de industrie.

Ontginningsindustrieën die bossen openkappen voor mijnbouw, dragen significant bij aan Suriname's economie, maar zij vertalen dit zelden in een stabiele, duurzame economische groei. Hiernaast is er sprake van een gebrek aan transparantie met betrekking tot de publieke inkomsten van ontginningsindustrieën in het land. De participatie van het land in EITI moet niet alleen ondersteund worden middels haar communicatie naar het breder publiek, maar ook middels garanderen van de opname van nationale bindende vereisten voor nationale instellingen om belangrijke informatie te ontwikkelen en te verschaffen over de ontginningsindustrieën, om de participatie in het initiatief te continueren en haar validatieproces te volgen.

Maatregel 3.C.4: Versterken van relevante overheidsinstellingen in de gecoördineerde monitoring van veldpraktijken in bosgebieden en sociale en milieugevoelige locaties

97% van de bossen in Suriname, behalve die op particulier eigendomsgrond, vallen onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Ruimtelijke ordening, Grond en Bosbeheer (RGB). (DDFDB+, at 10) Echter zijn infrastructuurontwikkeling in het binnenland, mijnbouwexploratie en ontginning van delfstoffen de verantwoordelijkheid van andere ministeries of overheidsinstanties. Het is belangrijk dat samenwerking van de verschillende sectoren, mogelijkerwijs via het bestaand informeel samenwerkingsplatform tussen instellingen, versterkt wordt, zodat de capaciteit om een samenwerkende monitoring te bereiken vergroot wordt, wat zal leiden tot het voorkomen en/of stopzetten van negatieve milieu en/of sociale acties of effecten, in het bijzonder op gevoelige of potentieel conflicterende locaties.

Deze maatregel ondersteunt de ontwikkeling van een operationele procedure voor een aanvullende gezamenlijke benadering van de monitoring van veldpraktijken in bosgebieden en in het bijzonder in sociale en milieugevoelige locaties. Deze benadering moet op geen enkele wijze geïnterpreteerd worden als verminderend of beperkend op de reguliere monitorings- en handavingsfuncties van de verschillende ministeries en instanties, maar is eerder gericht op het faciliteren en verbeteren van deze functies door middel van de toepassing daarvan in de gebieden waarin zij geacht worden bevorderlijk te zijn voor deze doelstellingen.

Hiernaast moeten de technische capaciteiten van het personeel van verschillende instanties met een mogelijke rol in monitoring en handhaving, versterkt worden.

Maatregel 3.C.5: Bevorderen van de implementatie van duurzame praktijken in andere landgebruiksectoren

Niet-duurzaam gebruik van het bos kan leiden tot verlies van bos en bosdegradatie. Deze maatregel richt zich op ondersteuning van de ontwikkeling en implementatie van duurzame praktijken in andere landgebruiksectoren zoals mijnbouw (in lijn met het GEF 6 en ASGM Project) en landbouw.

Beleidslijn 3.D: Participatieve gemeenschapsontwikkeling

Deze activiteit is in lijn met doelstelling 3 van het Interim Strategisch Actieplan voor de Bosbouwsector (2009-2013) (RvS 2008). Armoede en gebrek aan inkomstenbronnen leiden tot niet-duurzaam gebruik van boshulpbronnen. Dit kan tegengegaan worden door het bevorderen en creëren van een gunstig klimaat voor andere duurzame gebruiken van het bos. Dit zal uiteindelijk leiden tot minder druk van ontbossing en bosdegradatie vanwege houtkap. Terwijl de meeste maatregelen gerelateerd aan gemeenschapsontwikkeling beschreven zijn in Strategische lijn 1, handelen de gemeenschapsontwikkelingsmaatregelen in dit hoofdstuk over ondersteunende alternatieve middelen van bestaan en de diversificatie van de economie in het binnenland.

Maatregel 3.D.1: Bevorderen van een democratisch beheer van gemeenschapsbossen/HKV's en een redelijke en billijke toewijzing van voordelen onder alle leden van de gemeenschap

Gemeenschapsbossen worden uitgegeven onder dezelfde naam van de dorpskapitein die kan onderhandelen met derde partijen. Het is voorgekomen dat de leden van de gemeenschap niet zijn geraadpleegd bij toekenning van gemeenschapsbos of HKV. Ook zijn de voordelen niet altijd ten bate van de gehele gemeenschap gekomen.

De vaststelling van vereisten voor dorpskapiteins die vergunningen voor gemeenschapsbos aanvragen moet opgenomen worden in de wet, zoals het verschaffen van bewijs van gemeenschapsmeetings, indiening van gemeenschapsplannen over hoe de hulpbron gebruikt zal worden en de voordelen die verkregen zullen worden, en het toekennen van bevoegdheid aan de publieke monitoring van daadwerkelijke herinvesteringen van de inkomsten ten behoeve van de gemeenschappen.

Maatregel 3.D.2: Stimuleren van de planning op gemeenschapsniveau door richtlijnen te ontwikkelen die een bredere participatie van leden van de gemeenschap omvatten

Teneinde een gelijke toewijzing van de voordelen onder de leden van de gemeenschap te faciliteren, is deze maatregel bedoeld voor planning op gemeenschapsniveau voor REDD+ en andere gerelateerde initiatieven met betrekking tot de gronden van inheemse en tribale gemeenschappen, die financiering aan gemeenschappen kan kanaliseren voor de bescherming of exploitatie van hun hulpbronnen. De ontwikkeling van zulke plannen op gemeenschapsniveau moet opgenomen worden als een conditie voor de implementatie van investeringen of andere activiteiten in de gemeenschappen. Verder moet begeleiding op gemeenschapsniveau plaatsvinden om te verduidelijken hoe besluiten over de toewijzing van voordelen genomen moeten worden en hoe de gronden van de gemeenschap toegewezen zullen worden voor verschillende gebruiken. Dit kan gebaseerd worden op de bestaande decentralisatiestructuren.

Vanuit een waarborgstandpunt kan participatieve planning op gemeenschapsniveau ook helpen om de lokale gemeenschappen te versterken en een gevoel van ownership te creëren als stimulans om bij te dragen aan bosbehoud en duurzaam gebruik van de hulpbronnen. De noodzaak voor een verbeterde zelforganisatie werd ook onderkend tijdens het SESA proces, in de context van de bevordering van alternatieve middelen van bestaan. Het kan nuttig zijn om de eerste stappen van zulke planningsprocessen te zien als capaciteitsversterking naar een participatieve planning toe, daar aangenomen kan worden dat weinig lokale stakeholders reeds eerder betrokken zijn geweest in soortgelijke activiteiten.

Strategische lijn 4: Bosbehoud en herbebossing, alsmede onderzoek en educatie om duurzame ontwikkeling te ondersteunen

Deze strategische lijn is bedoeld om huidige inspanningen te continueren en uit te breiden voor het behoud en de rehabilitatie van het bos, haar biodiversiteit en ecologische functies, terwijl onderzoek plaatsvindt naar ontginnings- en niet-ontginningsgebruiken die resulteert in gemeenschapsontwikkeling en welzijn, alsook in economische diversificatie.

Motivering

Suriname's inspanningen voor SFM kan resulteren in een toename van de economische mogelijkheden terwijl de fundamentele ecologische functie van het bos behouden blijft, zonder de greenhouse gas (GHG; broeikasgas) emissies per unit economische output, te verhogen. De klimaatreguleringsfunctie van het bos is verenigbaar met de ontwikkeling van duurzame economische alternatieven voor van bos afhankelijke gemeenschappen. Deze mogelijkheden in ontginnings- en niet-ontginningsactiviteiten zijn gerelateerd aan de gezondheid van het bos, maar ook aan beheersbenaderingen die de capaciteiten van de lokale gemeenschappen onderkennen en gebruiken, voor het duurzaam gebruik en bescherming van de boshulpbronnen.

Strategische afstemming

Deze strategische lijn is gerelateerd aan het Nationaal Biodiversiteit Actieplan (NBAP) en aan het Nationaal Bosbeleid. De NBAP stelt als één van haar doelstellingen het *“behoud van biodiversiteit en de cruciale ecologische functies door een verantwoordelijke uitbreiding en duurzaam beheer van een netwerk van beschermde gebieden, wat representatief is voor de biologische diversiteit van de bossen in Suriname”* (RvS 2013b). Het Nationaal Bosbeleid bestaat uit een beleidsdoelstelling *“om het materiaal te verbeteren, maar in het bijzonder de financiële bijdrage van bosbijproducten aan de nationale economie, aan de inkomsten van de mensen die in het binnenland leven en van de overheid, en aan het welzijn van de burgers middels verhoging van de commerciële voorraad van bosbijproducten die op een duurzame wijze geoogst worden”* (RvS 2006).

Beleid en Maatregelen

Beleidslijn 4.A: Beschermde Gebieden

Beschermde gebieden in Suriname dekken meer dan twee miljoen hectaren, of bijkans 13% van het landoppervlak en omvatten zestien beschermde gebieden, waaronder het Centraal Suriname Natuurreservaat, 1.6 miljoen hectaren van zowel berg- en laagland primaire tropische bossen. Dit vertegenwoordigt een grote investering in het behoud van bossen en bosbiodiversiteit. De bescherming en het beheer van deze gebieden is de hoogste prioriteit voor biodiversiteitbehoud in de milieustrategie van het OP 2017-2021.

Zoals de OP 2017 – 2021 aangeeft is Suriname vanwege de beperkte capaciteit niet in staat over het gehele grondgebied effectief controle en toezicht uit te oefenen. De OP geeft aan: *“Het opbouwen en versterken van de institutionele capaciteit om onderzoeks-, regulerings- en controlerende functies te vervullen door intensieve beheers- en beschermingsprogramma's in de natuurreservaten en beschermde gebieden uit te voeren, zal de biodiversiteit beschermen”*. Als belangrijke aspecten van het beleid op het gebied van de bescherming van de biodiversiteit worden o.a. genoemd in de OP 2017 - 2021: aanname van de essentiële milieuwetgeving om zinvoller mandaat en actie ter behoud van biodiversiteit en rampenrisico te beperken; promoten, faciliteren en ondersteunen van duurzaam gebruik van de biodiversiteit; en het reguleren van de toegang tot genetisch materiaal van Suriname, alsook de traditionele kennis en tegelijkertijd het promoten, faciliteren en ondersteunen van lokale aanwending, studie en conservering van materiaal en kennis. Deze maatregelen en acties moeten ook garanderen dat Inheemsen en Marrons een rechtmatig deel krijgen van commerciële en niet-commerciële voordelen en opbrengsten hiervan.

Maatregel 4.A.1: Vergroting van de dekking van beschermde gebieden en voorzien in hun bescherming door maatregelen, waaronder de betrokkenheid en participatie van ITP's

Zoals hierboven gesteld, bekrachtigen zowel de NBAP en het Nationaal Bosbeleid, de verantwoordelijke uitbreiding en het duurzaam beheer van een ecologisch representatief netwerk van beschermde gebieden. Dit voorstel is ook geratificeerd door het Interim Strategisch Actieplan voor Implementatie van het Nationaal Bosbeleid (RvS 2008). Tegelijk met analyses en besluiten over de bescherming van specifieke gebieden, moet modernisatie van de natuurbehoudwetgeving aangepakt worden om transparante procedures en criteria voor de vaststelling van beschermde gebieden, te garanderen, met waarborging van hun wettelijke bescherming en facilitering van stakeholderparticipatie in hun toewijzing en beheer. De Overheid van Suriname heeft zichzelf gecommitteerd aan het Nationaal Ontwikkelingsplan 2017-2021 om belangrijke milieuwetgeving aan te nemen voor een meer relevante mandaat en actie voor behoud van biodiversiteit.

De Surinaamse overheid is thans in het proces van modernisering van de Natuurbeschermingswet 1954.

Maatregel 4.A.2: Bescherming van mangrovegebieden

Binnen de context van het REDD+ Programma, en zoals beschreven door het OP 2017-2021 (RvS 2017), zullen de mangrovebossen die de Atlantische kustlijn beschermen, beschermd worden binnen een regeling die gekoppeld is aan verbetering van de landzonering en handhavingscapaciteiten. In het kader van Aichi doel 11 van het VN Verdrag inzake Biologische Diversiteit (CBD) is het doel om 17% van de landoppervlakte in te stellen als beschermd gebied. Suriname kent vanwege de Conventie inzake Biodiversiteit een Nationaal Biodiversiteit Strategie 2006-2020 en een Nationaal Biodiversiteit Actie Plan 2012-2016.

Naast de koolstofvoordelen, en zoals verwacht door de Readiness Preparation Proposal voor REDD+ (RvS 2013), zal bescherming van deze gebieden, kustbescherming bieden tegen de stijgende zeespiegel, de gezondheid van maritieme ecosystemen beschermen en alternatieve middelen van bestaan verschaffen. Binnen het Global Climate Change Alliance Adaptation Project, wordt er momenteel een nationaal mangrove strategie ontwikkeld.

Beleidslijn 4.B: Rehabilitatie en herbebossing van gedegradeerde en ontboste gebieden

Zoals geïdentificeerd in het DDFDB+ onderzoek, hebben verschillende activiteiten bijgedragen aan de ontbossing en degradatie van Suriname's bossen. De rehabilitatie en herstel van ontbossing in enkele van deze belangrijke gebieden kan fundamentele ecosysteemdiensten herstellen, helpen in het verschaffen van middelen van bestaan aan de lokale gemeenschappen en de kwetsbaarheid voor klimaatverandering verminderen, terwijl de koolstofvoorraden verhoogd worden.

Maatregel 4.B.1: Rehabilitatie van mangrovegebieden

Zoals hierboven vermeld bendrukt het OP 2017-2021, het belang van mangrovebossen in de bescherming van de Atlantische kustlijn. Naast bescherming van de resterende mangroves, kunnen de rehabilitatie van gedegradeerde gebieden en herstel van ontboste gebieden, een belangrijke rol vervullen in vermindering van de kwetsbaarheid van kustgemeenschappen, het verschaffen van alternatieve middelen van bestaan en het verkrijgen van koolstofvoordelen.

Op dit moment wordt binnen het NFMS een baseline studie uitgevoerd naar de mangrovebossen, met name de koolstofvoorraden en de biodiversiteit in een partnerschap tussen de SBB, CELOS, het Nationaal Herbarium, de Nationale Zoölogische Collectie Suriname en Natuurbeheer.

Maatregel 4.B.2: Herbebossing van uitgemijnde gebieden

Een landbouwprogramma zal geïmplementeerd worden op nationaal niveau, binnen de context van landdegradatie, in zowel de verlaten bauxiet- en goudmijnen, zoals geprojecteerd in het OP 2017-2021 (GOS 2017). Deze maatregel is eerder naar voren gebracht door de Readiness Preparation Proposal voor REDD+ (RvS 2013), en heeft betrekking op herbebossing (aanplanting van bomen) en de gerelateerde experimentele activiteiten, waaronder testen van soorten en herbebossingsproeven. De zwakke bepalingen in de Mijnbouwwet, in relatie tot rehabilitatie van gemijnde gebieden, moeten herzien worden.

Maatregel 4.B.3: Rehabilitatie van gedegradeerde bosgebieden

Hierbij worden technieken onderzocht die ertoe kunnen bijdragen dat bijvoorbeeld uitgekapte bosgebieden of plantages kunnen worden gerehabiliteerd.

Beleidslijn 4.C: Wetenschappelijk onderzoek en educatie over bosbeheer

Eén van de doelstellingen van het OP 2017-2021 op het gebied van Bosbouw, is de bevordering van wetenschappelijk onderzoek voor verbetering van bosgebruik (RvS 2017). Het Nationaal Bosbeleid onderkent het belang van onderzoek als een ondersteunend element voor de ontwikkeling van de sector. Toentertijd (2006), ontbrak een breedgebaseerde nationale bosonderzoekagenda (RvS 2006). Het OP 2017 – 2021 identificeert ook versterking van de ontwikkelingscapaciteit, als één van de vier pilaren, met erkenning van het belang van menselijke capaciteiten in het ontwikkelingspotentieel, waaronder op het gebied van bosbeheer.

Maatregel 4.C.1: Stimuleren van onderzoek naar monitoring en beheer van bossen en versterking van onderzoeksinstituten

De plannen voor de Nationale Bosmonitoring in Suriname (RvS 2016), bestaan uit ondersteuning van onderzoek in bosmonitoring, alsook versterking van onderzoeksinstellingen. Dit zal de noodzakelijke wetenschappelijke basis bieden voor de methoden die binnen de NFMS ontwikkeld en geoperationaliseerd zijn. De SBB heeft reeds partnerschapsovereenkomsten of gezamenlijke werkprogramma's gesloten met het Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek in Suriname (CELOS) en overige instellingen. Het doel is om te garanderen dat de methodologieën die binnen de NFMS gebruikt worden, gebaseerd zijn op wetenschappelijk gedegen methoden. Onderzoek over bestuur en opties voor een beter bosbeheer is eveneens nodig. Dit omvat versterking of vaststelling van academische programma's die relevant zijn voor ondersteuning van de REDD+ implementatie.

Maatregel 4.C.2: Educatie over bosbeheer

Het Interim Strategisch Actieplan voor de Bos- en Houtsector in Suriname (RvS 2008) omvat maatregelen voor versterking van een breed scala van menselijke capaciteiten, om een gunstig klimaat te creëren voor bosbeheer (output 1.11). Het doel is om te voldoen aan de capaciteitsbehoeften op verschillende niveaus in de bossector, voor zowel bosgebruik en bosbeheer. De inspanningen variëren van het stimuleren van interesse in en kennis van de sector, tot aanpassing van het curriculum op verschillende niveaus van het educatiesysteem. Zoals vermeld in de voorgaande maatregel, is dit ook gelinkt aan het onderzoeksprogramma. Training van functionarissen en operators, en versterking van het Jan Starke Opleidings- en Ontspanningscentrum (JSOOC), zijn eveneens opgenomen.

3. IMPLEMENTATIERAAMWERK VOOR REDD+

3.1. Institutionele Regelingen

De basisregelingen met betrekking tot de implementatie van het REDD+ programma moeten vastgesteld worden op nationaal niveau. Deze regelingen dienen gebaseerd te zijn op bestaande juridische en institutionele raamwerken.

Hoewel sommige additionele regelingen nodig kunnen zijn om enkele specifieke mandaten voor specifieke instellingen op te nemen, zal implementatie van de REDD+ strategie over het algemeen gebaseerd zijn op de volgende algemene taakomschrijvingen:

1. De beleidssturing van het programma zal geleid worden door de Nationale Milieu Autoriteit.
2. Een Uitvoerend Coördinatie Bureau binnen het Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname (NIMOS) zal fungeren onder de Nationale Milieu Autoriteit.
3. Een Overlegorgaan zal advies uitbrengen aan het Uitvoerend Coördinatie Bureau en de Nationale Milieu Autoriteit; informatie verspreiden aan haar multi-stakeholder ledengroep, en de implementatie van het REDD+ Programma monitoren. Het zal bijdragen aan het selecteren, definiëren en controleren van de REDD+ projecten en activiteiten.
4. Een Milieufonds zal toekomstige middelen coördineren, gericht op het implementeren van de Nationale REDD+ Strategie.

In lijn met onderstaande beschrijvingen, zullen gedetailleerde regels en procedures ontwikkeld worden voor de Nationale Milieu Autoriteit, het Overlegorgaan, het Uitvoerend Coördinatie Bureau en het Milieu Fonds, respectievelijk.

Nationale Milieu Autoriteit:

Conform de concept Milieu Raamwet is de Nationale Milieu Autoriteit het overlegorgaan belast met het samenstellen en coördineren van het milieubeleid in Suriname, alsook de monitoring van de uitvoering daarvan.

De Nationale Milieu Autoriteit zal de verantwoordelijkheid hebben voor besluitvorming en voor begeleiding van het Uitvoerend Coördinatie Bureau. Dit orgaan zal verantwoordelijk zijn voor:

- Instellen van beleidssturing voor de REDD+ programma's, met advies van het Overlegorgaan;
- Verschaffen van begeleiding en instructies aan het Milieufonds;
- Financiële beheerssystemen en incentives gerelateerd aan klimaatverandering;
- Samenwerken met internationale organen die relevant zijn voor REDD+ implementatie, in het bijzonder het UNFCCC Secretariaat;
- Toezicht op de voordelenverdelingscriteria en begeleiding aan het Uitvoerend Coördinatie Bureau hieromtrent.

Uitvoerend Coördinatie Bureau:

Dit is een uitvoerend orgaan dat het programma administratief zal beheren. Het moet verantwoordelijk zijn voor:

- Dagelijks beheer van het REDD+ Programma, in lijn met de begeleiding van de Nationale Milieu Autoriteit en advies van het Overlegorgaan;
- Beheer van de stroom van informatie tussen de verschillende entiteiten en stakeholders, waaronder informatie over veranderingen in de boskoolstofvoorraden;
- Verantwoordelijk voor coördinatie tussen het Register, SIS, ESMF en MRV;
- Coördinatie van de communicatie van REDD+ resultaten aan de UNFCCC die via het UNFCCC National Focal Point, ingediend moet worden na goedkeuring van de Nationale Milieu Autoriteit;
- Leiding geven aan verdere ondersteuning en financiering, onder begeleiding van de Nationale Milieu Autoriteit;

- Beheer en toewijzing van voordelen onder begeleiding van de Nationale Milieu Autoriteit;
- Garanderen dat informatie van de monitoring en rapportering over emissies die resulteren uit REDD+ activiteiten, gemakkelijk beschikbaar is op alle niveaus en naar alle actoren;
- Implementeren van waarborgen;
- Verspreiden van informatie aan alle stakeholders, waaronder inheemse en tribale gemeenschappen;
- Implementeren van het feedback, grievance & redress mechanism;
- Bewustmaking, informatie-uitwisseling en consultatie;
- Internationale boskoolstofmarkt analyses;
- Periodieke rapportage aan de Nationale Milieu Autoriteit, via de NIMOS Directeur.

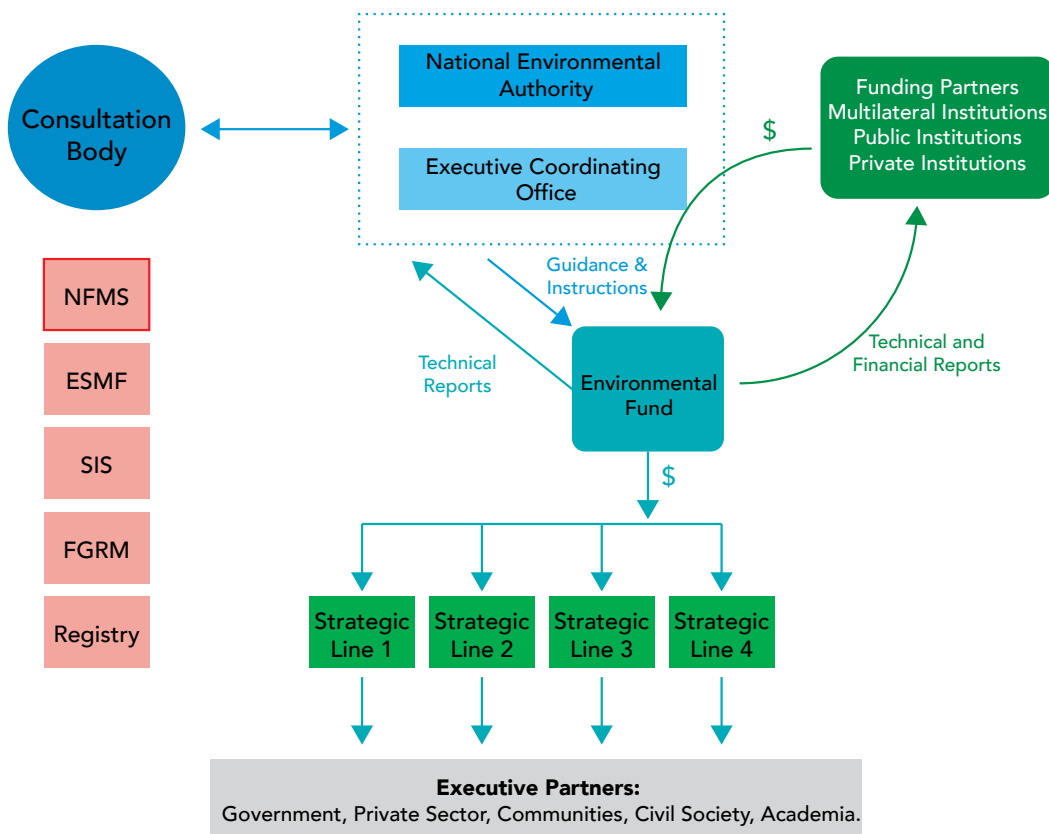
Overlegorgaan:

Het Overlegorgaan zal dienen als een onafhankelijk toezichthoudend en adviserend orgaan. Het Overlegorgaan vormt een belangrijke link tussen het Uitvoerend Coördinatie Bureau en de verschillende stakeholders/begunstigden (Overheid, Inheemse en Tribale Gemeenschappen (10 stammen), Maatschappelijk middenveld, Major Groups Collective).

Het Overlegorgaan is verantwoordelijk voor:

- Toezicht op de implementatie van het REDD+ programma, de Nationale REDD+ Strategie en haar strategische lijnen;
- Advies uitbrengen aan de Nationale Milieu Autoriteit over het instellen van de beleidssturing voor de REDD+ programma's;
- Verduidelijken en verspreiden van informatie naar de stakeholders;
- Advies over de verschillende onderwerpen zoals het Register, MRV en SIS.

Subgroepen kunnen gecreëerd worden indien het Overlegorgaan dit nodig acht voor de follow-up of bespreking van specifieke vraagstukken in kleinere en meer dynamische groepen

3.2. Nationale benadering

De nationale strategie is gericht op een sterk Nationaal REDD+ programma, ondersteund door een efficiënte, stevige en transparante structuur die in staat is lokale, regionale en mondiale duurzame voordelen, te verschaffen. Voorgestelde ontwikkelingen van REDD+ acties door gemeenschappen of het maatschappelijk middenveld op lokaal niveau en op een schaal die verenigbaar is met hun capaciteiten, kunnen daarin opgenomen worden. De Nationale Milieu Autoriteit zal de voorgestelde ontwikkelingen evalueren, op basis van criteria waarbij onder andere rekening gehouden wordt met de beoordeling van de haalbaarheid, effecten, bestuurscapaciteit, leereffecten en consistentie met de nationale plannen en doelstellingen.

3.3. Financieel raamwerk/strategie

Milieufonds

Ontwikkeling van een intern effectief en rechtvaardig financieel mechanisme is één van de meest belangrijke en uitdagende aspecten van REDD+. Het Milieufonds, dat conform de concept Milieu Raamwet ingesteld zal worden, zal belast zijn met het financieel beheer van de REDD+ fondsen.

Verwacht wordt dat het fonds middelen zal ontvangen uit verschillen bronnen, waaronder multilaterale en bilaterale investeringsbronnen, alsook nationale investeringen en mogelijke resultaatgebaseerde betalingen in de toekomst. Dit financieel mechanisme zal bestaan uit een overzicht van de financieringsaflossing regelingen als een mechanisme om de middelen vanuit verschillende bronnen te verstrekken, om de kosten te dekken voor implementatie van de REDD+ strategie en geprioriteerd beleid en maatregelen (PAM's).

Hiernaast kan er sprake zijn van een direct marktmechanisme waar REDD+ tegoeden verhandeld kunnen worden, tesamen met de bestaande 'certified emissions reductions' (CER's).

Dit mechanisme zal de initiële operationalisering financieren en als pilot dienen voor de verdeling van fondsen aan verschillende entiteiten die betrokken zijn in de implementatie van REDD+, zoals NIMOS, SBB, verschillende ministeries; vertegenwoordigers en organisaties van Inheemse en Tribale gemeenschappen, en NGO's en belangengroepen.

3.4. Voordelenverdeling

Suriname zal een concept wettelijk raamwerk opzetten om een adequaat mechanisme te ontwikkelen voor voordelenverdeling, aangepast aan de principes van gelijkheid, rechtvaardigheid en participatie van belanghebbende stakeholders.

De nationale context maakt de overweging noodzakelijk van een voordelenverdeling die gedifferentieerd is voor beschermde gebieden en andere vormen van gemeenschapsgebaseerde bosbouw buiten beschermde gebieden. Derhalve zullen wettelijke bepalingen en institutionele regelingen over voordelenverdeling noodzakelijk zijn in de toekomst. In het bijzonder zal door de Nationale Milieu Autoriteit een wettig proces voor besluitvorming worden vastgesteld, waarin prioriteiten ondubbelzinnig geïdentificeerd kunnen worden.

In dit verband is het noodzakelijk de relevante wetten over behoud en bos- en natuurbescherming te herzien, voor verduidelijking van de rechten van inheemse en tribale gemeenschappen, waaronder hun gewoonterechten en praktijken.

De voordelen moeten zowel via het ontwerp van nieuwe modaliteiten voor financiering, alsook middels de identificatie van concrete mogelijkheden voor monetaire en niet-monetaire investeringen, vastgesteld worden. Bovendien zal een deel van de REDD+ inkomsten gealloceerd worden naar van bos afhankelijke gemeenschappen voor investering in hun eigen geïdentificeerde prioriteiten en programma's. Overige inkomstenallocaties of ontvangers zullen bestaan uit bosmonitoring gemeenschapsbanen, nationale MRV handhaving, beleidsondersteuning en op het klimaat gerichte ontwikkelingsprojecten.

Hoewel voordelenverdelingsregelingen nationaal vastgesteld zullen worden, in overeenstemming met het nationaal wettelijk raamwerk en de nationale omstandigheden, zullen zowel publieke als particuliere eigenaren, waaronder inheemse en tribale gemeenschappen, in staat zijn deze te ontvangen. Zoals vastgesteld in Hoofdstuk 3 van de Nationale Strategie, is de presentatie van gemeenschapsplannen, die met behulp van de gemeenschappen ontwikkeld kunnen worden, een geschikt mechanisme om de risico's te verminderen die geassocieerd zijn aan allocatie van financiering onder de leden van deze gemeenschappen.

Voordelenverdeling zal gepaard gaan met acties die direct of indirect, de nationale inspanningen ondersteunen ten opzichte van emissieverminderingen die door diverse stakeholders op gang gebracht zijn. Deze definitie zal verder aangepast worden op basis van nadere onderzoeken over grondbezit in het land.

3.5. Suriname REDD+ Register

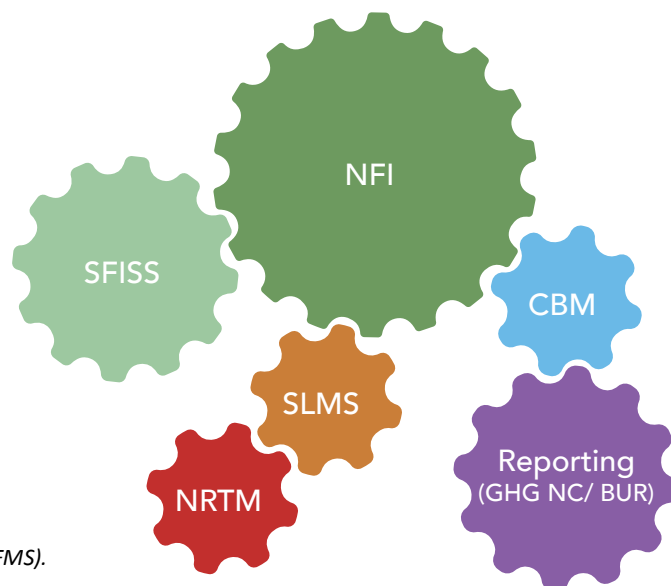
Een REDD+ register zal bijgewerkte informatie bevatten over projecten die gerelateerd zijn aan de vijf REDD+ activiteiten die gemonitord zullen worden. Het register zal functioneren onder de bevoegdheid van NIMOS, terwijl de MRV unit de administrateur zal zijn; het zal verschillende doeleinden en functies hebben, alsook verschillende toegangsniveaus.

3.6. Monitoring, Rapportage en Verificatie (MRV)

REDD+ Monitoring, Rapportage en Verificatie (MRV) valt onder de National Forest Monitoring System (NFMS), die operationeel is in Suriname en continu verbeterd wordt, volgens een NFMS Roadmap die in 2016 is ontwikkeld.

De NFMS Coördinatie Unit is ondergebracht bij SBB, het instituut dat verantwoordelijk is voor ontwikkeling en handhaving van een NFMS in Suriname, in samenwerking met de relevante stakeholders. NIMOS, verantwoordelijk voor het REDD+ Programma, zal de NFMS verbinden aan beleidsdoelen en vereisten, en zal de link zijn tussen de NFMS en het Kabinet van de President voor internationale rapportering. Het Overlegorgaan zal begeleiding verschaffen over belangrijke vraagstukken en zal toezicht houden op het bereiken en in stand houden van de gewenste standaarden.

De NFMS wordt beschouwd als een multi-functioneel systeem (SBB, 2017), inherent bestaand uit een Monitoring, Rapportage en Verificatie (MRV) systeem. De belangrijkste componenten hiervan zijn (Figuur 2): de Satellite Land Monitoring System (SLMS), dat schattingen verschaft van de activiteitsdata gerelateerd aan ontbossing en bosdegradatie; de National Forest Inventory (NFI) verschaft schattingen over koolstofvoorraden (en emissiefactoren gerelateerd aan ontbossing); het Sustainable Forestry Information System Suriname (SFISS) component verschaft data over emissiefactoren gerelateerd aan houtkap, houtproductie en de opengekapte gebieden; de Near Real Time Monitoring (NRTM) system kan tijdige alarmmeldingen verschaffen over ongeplande veranderingen in het bos, zodat onmiddellijke actie in het veld genomen kan worden; en Community Based Monitoring (CBM).

Componenten van de National Forest Monitoring System (NFMS).
Bron: Eigen uitwerking.

CBM zal een component zijn van de NFMS en zal een actieve rol van de van bos afhankelijke gemeenschappen stimuleren. Afhankelijk van de specifieke oorzaken in de regio en de behoeften van de gemeenschappen, zal de CBM ontwikkeld worden om lokale en nationale bosmonitoring te ondersteunen, terwijl tegelijkertijd de mogelijkheid geschapen wordt om andere vraagstukken die relevant zijn voor de gemeenschappen, te monitoren. Het werk dat verricht wordt met betrekking tot de CBM zal nauw gelinkt worden aan de Safeguards Information System (SIS), door ook bij te dragen aan de monitoring van hoe waarborgen aangepakt en gerespecteerd worden.

Met betrekking tot GHG inventarisatie en landgebruik, landgebruikverandering en bosbouw (LULUCF) rapportage, zijn financiële middelen gegarandeerd om de vier jaren, voor samenstelling van een adhoc GHG inventarisatie werkgroep, waarbij relevante nationale deskundigen bijeen gebracht worden om te voldoen aan de rapporteringsvereisten onder de UNFCCC. De instelling van een permanente unit bij het Kabinet van de President of bij het NIMOS, zal geanalyseerd worden binnen de context van het REDD+ Programma (RvS 2016).

3.7. Forest Reference Emission Level (FREL)

De indiening van een Forest Reference (Emission) Level (FREL/FRL) bij de UNFCCC, is een vereiste voor afronding van de REDD+ voorbereidingsfase en zal gebruikt worden voor het doeleinde om resultaatgebaseerde betalingen te verkrijgen voor REDD+ acties. Suriname heeft haar eerste FREL in 2018 ingediend bij de UNFCCC, en zal volgens planning een nieuwe FREL/FRL samenstellen in 2020.

De technische ontwikkeling van de FREL/FRL voor Suriname is de verantwoordelijkheid van de Stichting voor Bosbeheer en Bostoezicht (SBB). De formele indiening is gedaan via het Kabinet van de President als de National Focal Point voor UNFCCC, via het Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname (NIMOS), als het nationaal technische focal point voor REDD+.

UNFCCC landen zijn een gefaseerde benadering overeengekomen voor ontwikkeling van de FREL/FRL. In dit verband heeft Suriname haar eerste FREL ingediend op basis van de best beschikbare huidige data, met een transparante analyse van de onzekerheden en nog bestaande gaps. Het land streeft ernaar de beschikbaarheid van data continu te verbeteren en beoogt een verbeterde FREL/FRL in te dienen, met in achtname van de aanbevelingen van de technische beoordeling van de eerste indiening.

De eerste FREL/FRL voor Suriname is gebaseerd op historische data voor de periode 2000-2015, met een referentieperiode van 5 jaar in de toekomst. De schaal is nationaal en een aanpassing aan de nationale omstandigheden heeft plaatsgevonden die uitgelegd en gerechtvaardigd kan worden met de resultaten van de scenario modellering die uitgevoerd is voor de nationale REDD+ strategie. Vanwege beperkte beschikbare data voor overige REDD+ activiteiten, zijn slechts ontbossing alsook bosdegradatie vanwege houtkap, opgenomen in de calculatie van deze eerste FREL/FRL, met als doel het toepassingsgebied te verruimen in de tweede indiening. Behalve in het geval van gebrande gebieden, werd alleen CO₂ in ogenschouw genomen en de opgenomen pools betreffen bovengrondse en ondergrondse biomassa, en liggend en staand dood hout.

Vóór de indiening is de FREL onderworpen aan een participatief consultatieproces met nationale stakeholders. Dit proces bestond uit bewustmaking over de FREL en haar rol in REDD+, aanname van de nationale bosdefinitie, herziening van scenario's en nationale omstandigheden, en capaciteitsversterking voor stakeholders, om de verschillende mogelijke benaderingen en strategische keuzen voor de FREL, te begrijpen. Technische stakeholders verschaften aanzienlijke feedback om de FREL te helpen aanpassen voor de indiening.

3.8. Safeguards Information System (SIS)

Bij de implementatie van de nationale REDD+ strategie zal Suriname garanderen dat de REDD+ acties geïmplementeerd worden op een manier die consistent is aan de zeven Cancun waarborgen (UNFCCC Besluit 1/CP.16, Bijlage I, Paragraaf 2) en overige waarborgen. Een Safeguards Information System (SIS) wordt thans ontwikkeld. Dit systeem zal informatie verschaffen over hoe de Cancun waarborgen benaderd en gerespecteerd worden, en deze informatie zal gerapporteerd worden aan de UNFCCC in een Summary of Information (SOI).

De Strategic Environmental and Social Assessment (SESA) en de Environmental and Social Management Framework (ESMF), verschaffen waardevolle informatie die gebruikt wordt bij ontwikkeling van de SIS. Het instituut dat verantwoordelijk is voor ontwikkeling van de SIS is NIMOS, maar het wordt verwezenlijkt middels een participatief proces, in nauwe samenwerking met alle stakeholders, en gelinkt aan de National Forest Monitoring System (NFMS).

BIBLIOGRAFIE

AAE (2017). Background study for the National REDD+ Strategy of Suriname. Paramaribo, Suriname.

Berrenstein, H.J. and M.C.A. Gompers-Small (eds.). 2016. Second National Communication to the United Nations Framework Convention on Climate Change. Kabinet van de President van de Republiek Suriname. Paramaribo, Suriname. <http://unfccc.int/resource/docs/natc/surnc2rev.pdf>

Binmore, Ken, (2011), Natural Justice, Oxford University Press, <http://EconPapers.repec.org/RePEc:oxp:obooks:9780199791484>

Bruce, 2012. Identifying and working with beneficiaries when rights are unclear, PROFOR.

Buursink, Proposal for Suriname Land Management project, Bijlage 8, p.3, Mei 2002

Centrale Bank van Suriname, Landprofiel van Suriname, Mei 2017, p. 75 https://www.cbvs.sr/images/content/statistieken/CP/Suriname_Country-Profile_12mei2017.pdf; p. 78

Conservation International 2016. Adviesrapport. Wijziging van de Natuurbehoudwetgeving in Suriname, 31 januari 2016.

Diamond, Nancy K. 2013. "Readiness To Engage: Stakeholder Engagement Experiences for REDD+ Forest Carbon, Markets and Communities (FCMC) Program." http://www.fcmcglobal.org/documents/Stakeholder_Engagement.pdf.

ESS Environment. 2006. Legality of Timber Harvesting and Trade in Suriname, Inception Report. Paramaribo, Suriname. December 2006.

Food and Agricultural Organization (FAO). 2012. Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security

Forest Cover Monitoring Unit; 2017. Concept Technisch Rapport: Forest cover monitoring in Suriname using remote sensing techniques for the period 2000-2015.

Forest Stewardship Council (FSC). 2017. FSC Facts and Figures. 2 mei, 2017.

Regering van Suriname (RvS). 2005. Nationaal Bosbeleid van Suriname. Paramaribo: Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen en SBB

Regering van Suriname (RvS). 2006. Nationaal Bosbeleid van Suriname. Paramaribo: Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen en SBB.

Regering van Suriname (RvS). 2006b. National Biodiversity Strategy (NBS). Paramaribo: Ministerie van Arbeid, Technologische Ontwikkeling en Milieu. 2006

Regering van Suriname (RvS). 2008. Interim Strategic Action Plan for the Forest Sector in Suriname 2009-2013. Paramaribo: Ministerie van Ruimtelijke ordening, Grond en Bosbeheer.

Regering van Suriname (RvS). 2013. Readiness Preparation Proposal (R-PP) for Suriname. Gepresenteerd aan de Forest Carbon Partnership Facility (FCPF). 24 juni 2013.

- Regering van Suriname (RvS). 2013b. Nationaal Biodiversiteit Actieplan (NBAP) 2012-2016. Paramaribo: Ministerie van Arbeid, Technologische Ontwikkeling en Milieu. Februari 2013.
- Regering van Suriname (RvS). 2015. Geplande Nationaal Vatsgestelde Bijdrage van de Republiek Suriname. Gecommuniceerd aan het UNFCCC Secretariaat. Paramaribo: RvS. 30 september 2015.
- Regering van Suriname (RvS). 2017. Nationaal Ontwikkelingsplan 2017-2021. Paramaribo: Stichting Planbureau Suriname. Januari 2017.
- Griffiths, T 2007. Seeing 'REDD?' 'Avoided deforestation' and the Rights of Indigenous Peoples and Local Communities, (Forest People's Program, 2007) <http://www.euredd.efi.int/land-tenure-and-land-use-planning>
- Henderson, J. and N.R. de Graaf. 2011. History of use and Management of forests in Suriname. In Werger, M.J.A. (ed.) op. cit.
- IDB, 2006. Policy Note on Indigenous Peoples and Maroons.
- Intergovernmental Forum on Mining, Minerals, Metals and Sustainable Development (IGF). (2017). *IGF Mining Policy Framework Assessment: Suriname*. Winnipeg: IISD.
- Jonkers, W.B.J, et. al. 2011. Prospects for the CELOS Management System. In Werger, M.J.A. (ed.) op.cit.
- Latawiec et. al. 2014. Suriname: reconciling agricultural development and conservation of unique natural wealth. *Land Use Policy* 38: 627-636
- Mas, J.F. and Flamenco Sandoval, A. 2011. Modelacion de los cambios de coberturas/uso del suelo en una region tropical de Mexico. *GeoTropico*, 5 (1), Articulo 1: 1-24.
- Ministerie van Regionale Ontwikkeling. 2014. *Marron en Inheemse Dorpen in Suriname*. Paramaribo, Suriname: Onderdirectoraat Ontwikkeling Binnenland.
- Ministry of Natural Resources and FAO. 1999, Economic rent from forest operations in Suriname and a proposal for revising Surinam's forest revenue system. Paramaribo: Project GSC/SUR/001/NET.
- Mohren, G.M.J. and R.F. van Kanten. 2011. Introduction. In Werger, M.J.A. (ed.) *Sustainable Management of Tropical Forests. The CELOS Management System*. Tropenbos Series 25. Paramaribo, Suriname: Tropenbos International.
- Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname (NIMOS), SBB en UNIQUE. 2017. Background study for REDD+ in Suriname: Multi-Perspective Analysis of Drivers of Deforestation, Forest Degradation and Barriers to REDD+ Activities. Paramaribo, Suriname.
- Playfair, M. 2007. Law compliance and prevention and control of illegal activities in the forest sector in Suriname. Country Assessment Preliminary Version. Washington, D.C.: World Bank.
- Ramirez-Gomez, Sara O.I., and Greg Brown. 2013. "Participatory Mapping with Indigenous Communities for Conservation: Challenges and Lessons from Suriname." *Electronic Journal on Information Systems in Developing Countries* 58 (2): 1-22.

Ramirez-Gomez, Sara O.I., Greg Brown, Pita A. Verweij, and R.G.A. Boot. 2016. "Participatory Mapping to Identify Indigenous Community Use Zones: Implications for Conservation Planning in Southern Suriname." *Journal for Nature Conservation* 29 (November). Elsevier GmbH: 69–78. doi:10.1016/j.jnc.2015.11.004.

Seymour, F. *Forests, Climate Change, And Human Rights: Managing Risks And Trade Offs* (CIFOR, Bogor; 2008).

Smith, Gwendolyn. 2016. *Final Report: Stakeholder Engagement Strategy for REDD+ Readiness in Suriname*.

Soares-Filho, et. al, *Dinamica - a stochastic cellular automata model designed to simulate the landscape dynamics in an Amazonian colonization frontier*, In *Ecological Modelling*, Volume 154, Issue 3, 2002, Pages 217-235

Stichting voor Bosbeheer en Bostoezicht (SBB). 2014. National Plan for Forest Cover Monitoring. Paramaribo: Ministerie van Ruimtelijke ordening Grond- en Bosbeheer and Amazon Cooperation Treaty Organization.

Stichting voor Bosbeheer en Bostoezicht (SBB). 2015. Assessment of the forest cover and the deforestation rate in Suriname. November 2015.

Stichting voor Bosbeheer en Bostoezicht (SBB), 2016. Status and plans for Suriname National Forest Monitoring System. Paramaribo, Januari 2017.

Stichting voor Bosbeheer en Bostoezicht (SBB), 2018. Ontbossingskaart 2017.

The Amazon Conservation Team. 2010. Land Rights, Tenure and Use of Indigenous Peoples and Maroons in Suriname.

UN-REDD Programme. 2015. *Drivers of Deforestation and Forest Degradation (DDFD)*. In REDD+ Academy Learning Journal, Edition 1, Fall 2015.

UNFCCC, The Cancun agreements and assessment by the Executive Secretary of the United Nations Framework Convention on Climate Change, <http://unfccc.int/cancun/>

Van Dijk, S. (ed.). 2011. *Minor Timber Products, Major Challenges?* Paramaribo, Suriname: Tropenbos International (TBI) Suriname.

Werger, M.J.A. (ed.). 2011. *Sustainable Management of Tropical Forests. The CELOS Management System*. Tropenbos Series 25. Paramaribo, Suriname: Tropenbos International.

World Bank 1992. *World Development Report. Development and the Environment*. Washington, D.C.: The World Bank.

World Bank 2006. *Strengthening Forest Law Enforcement and Governance. Addressing a Systemic Constraint to Sustainable Development*. Washington: The World Bank.

World Bank 2017. *Suriname Sector Competitiveness Analysis. Identifying opportunities and constraints to investment and diversification in the agribusiness and extractive sectors*. World Bank, Washington, DC: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO.

WWF Guianas, Ministry of Spatial Planning, Land and Forest Management. 2016. *Support Sound Land Use Planning in Suriname*. December 2016.

Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname (NIMOS)
Mr. Jagernath Lachmonstraat 100
Paramaribo, Suriname
Tel: +597 490044

www.nimos.org
www.surinameredd.org

